

GERÇEĞE DOĞRU

zafer

BİLİM • ARAŞTIRMA • KÜLTÜR • SANAT DERGİSİ
ARALIK 2020 FİYATI: 10 TL

**DEPREM
KORKUSUNU
NASIL YENERİZ?**

**MÜSLÜMANLARI
BİLİM VE SANATTA
ZİRVE YAPAN
SIR**

**EN SEVİLEN
İNSAN**

**PANDEMİ SÜRECİNDE
DEPREM VE
İNSANLIK
HALLERİ**

**VARLIKLAR
KENDİLERİ İÇİN Mİ
ÇALIŞIRLAR?**

**TELEVİZYON VE
DEPRESYON**

Merhaba Sevgili Dostlarımız,

Yeni bir döneme girerken önem arzeden bir konuda kararlar almak gerekti.

Bilindiği gibi dergimizin yayın hayatına devam edebilmesi için belli maliyet masrafları var. Bu masraflar malesef pandemi dolayısıyla da fazlasıyla arttı; kargo, posta, baskı ve diğer giderlere birkaç kez zam oldu.

Bunların üstesinden gelebilmemiz ve yayın hayatına devam edebilmemiz için fiyat ayarlaması yapmak gerekiyor.

Elbette gönül isterdi ki hiç zam yapmayalım; fakat malesef bu mümkün olmuyor.

Yönetim Kurulu olarak yeni dönemde Zafer'in yaşayabilmesi ve maliyetleri karşılayabilmemiz için fiyat ayarlaması yaptık. Bunun için de olabilecek en düşük fiyatı belirledik.

YENİ DÖNEM İÇİN 1 YILLIK (12 SAYI) ABONELİK ÜCRETİMİZ 150 TL OLDU.

Bu mecburi durumu anlayışla karşılayacağınızı ve Zafer Derginizin yaşaması için elinizden gelen desteği sağlayacağınızı biliyoruz. Zafer Dergisi sevenlerinin desteğiyle 44 yıldır yürüdüğü yoluna yine sizlerin sahiplenmesiyle devam edecek inşaallah...

Teşekkür ediyoruz.

**ZAFER BİLİM KÜLTÜR YARDIMLAŞMA DERNEĞİ
YÖNETİM KURULU**

www.zaferdergisi.com

ABONELİK İÇİN İRTİBAT TELEFONLARIMIZ:

0 549 505 60 01 - 02 - 03

Aralık bizbize

MERHABA değerli dostlarımız, Hayat zaman nehrinde akarken, güzel-çirkin, iyi-kötü, hayır-şer... beraber yuvarlanıyor. Geceleri sevmesek de taze sabahlara gecelerden geçip çıkıyoruz.

Her daim dualarımız "tüm şerlerden, kötülüklerden uzak, her türlü hayırlara yakın olmak" için. Fakat her şey yerinde güzel, yerinde anlamlı. Erken öten horoz da, zamansız açan çiçek de görmek istemiyoruz. Hayatın bir akışı, bir ahengi var. Bunu görmemiz ve anlamamız gerek.

Geceyi, depremi, ölümü, hastalığı, ayrılığı sevmesek de bunların olmadığı bir dünya hayalden başka bir şey değil.

Evet bunlara engel olamayız fakat tedbir alabiliriz. Hatalarımızdan dersler çıkarabiliriz.

Deprem dışımız kadar içimizde de bir şeyleri değiştirmeli. En başta da düşüncelerimizi ve işlerimizi.

Dua ediyoruz ancak eksik bırakıyoruz. Dünyaya bakan işlerde sadece dilde dua yetmez; fiilî dua lazım, çalışarak gerekli tedbirleri alarak dua yapmak lazım. Hz. Ali'nin devesini duayla iyileştiremediğini söyleyen birisine, "Duana katran kat" diyerek ilaç da kullanması gerektiğini bir esriyle söylemesini hatırlayalım.

Biz iki yerde hata ediyoruz: ya çalışmadan sadece dua ediyoruz, olmuyor; ya da çalıştığımız zaman gücümüze, elimizdekine güveniyoruz, yine olmuyor. Doğru olanı, elinden gelen her şeyi yaptıktan sonra sonucu yaratacak olan Allah'a güvenmek, sonucu Ondan bilmek. O zaman tevekkül etmiş oluyoruz. Burada duanın yeri, çalıştıktan sonra. Ne demişler: tedbirsiz

tevekkül tembelliktir. İlave edelim; tedbirsiz dua eksiktir.

Depremler, salgınlar, yanlışları da yıkmalı. Yoksa bu acıların sonu gelmeyecek.

Değiştirmeli bizi yaşadıklarımız, içimizden dışa doğru.

Önce aramızdaki fay hatlarını tamir etmeliyiz.

İyilikleri, güzellikleri, işimizde çalışkan ve dürüst olmayı, haksızlık yapmamayı ve haksızlığa uğramamayı, sağlam zeminlere oturtmalıyız.

Bizi bir arada tutan muhabbet kolonlarını onarmalı; kestiğimiz kolonları yerine koymalıyız. Artık hatalarımızın altında kalmamalıyız.

İzmir depremi bir yandan ne kadar güvensiz bir zeminde olduğumuzu gösterirken, diğer yandan da güvenecek bir merciye ihtiyacımızı bu vesileyle de gösterdi.

İnsan bir sebeple dünyaya geliyor, bir sebep de gidiyor. Ahireti bilmek ise giden yakınlarımızın ardından en büyük tesellimiz. Rabbimiz tüm geçmişlerimize rahmet eylesin. Hepimizi cennetinde buluştursun. Amin.

Aralık sayımızın hazırlanmasında katkıda bulunarak ve abone olarak destek olan herbir gönül dostumuza teşekkür ediyoruz.

Gayret, çalışmak, sefer bizim; zafer Allah'ındır...

Selam ve muhabbetlerimizle.

Editör

Suat Ünsal

GERÇEĞE DOĞRU

zafer

BİLİM-ARAŞTIRMA • KÜLTÜR-SANAT DERGİSİ

Ulusal Süreli Yayın

Aralık, 2020

Fiyatı: 10 TL (KDV dahil)

İmtiyaz Sahibi: ZAFER BİLİM KÜLTÜR YARDIMLAŞMA DERNEĞİ İKTİSADİ İŞLETMESİ

Şirket Adına Yetkili: Cavit Çağlar

Genel Yayın Yönetmeni: Prof. Dr. Sefa Saygılı

Yazı İşleri Müdürü ve Editör: Suat Ünsal

Grafik-Tasarım: Ayşe Sevinçgül-Elif Sevinçgül

Abone Servisi: Hatice Garlı - Binnur Eşmeli

abone@zaferdergisi.com

Gerçeğe Doğru Zafer Dergisi

Adres: Orta mah. Pazar geçidi sk. No: 20 Adapazarı, Sakarya

Gerçeğe Doğru Zafer Dergisi Bilim ve Danışma Kurulu

Prof. Dr. Alaaddin Başar

Cüneyd Suavi

Dr. Rasim Soylu

Hamza Tekin

Prof. Dr. Osman Çakmak

Prof. Dr. Orhan Batman

Prof. Dr. Sefa Saygılı

Prof. Dr. Fatih Satıl

Prof. Dr. Volkan Tuzcu

Prof. Dr. Niyazi Beki

Prof. Dr. İsmail Kocaçalışkan

Muhiddin Yenigün

Prof. Dr. Âdem Tatlı

Prof. Dr. İbrahim Tekeoğlu

Abone Merkezi ve İletişim Adresleri

Orta mah. Pazar geçidi sk. No: 20 Adapazarı, Sakarya

www.zaferdergisi.com

zaferabone@gmail.com

İRTİBAT TELEFONLARI:

0 549 505 60 01 - 02 - 03

Nasıl Abone Olabilirsiniz?

Dergimize abone olmak ve yenilemek için 0 549 505 60 01 tel. arayabilirsiniz.
zaferabone@gmail.com adresine isim, adres, telf. ve e-mail bilgilerinizi yollayabilirsiniz.

Abone Ücretleri

Yurt içi abone ücreti (12 sayı, 1 yıllık): Sadece 150 TL (KDV dahil)

Yurt dışı abone ücreti (12 sayı, 1 yıllık): Avrupa 40 EURO

ABD: 50 USD, Avustralya: 60 AUD

Abone Ücretini Nasıl Ödeyebilirsiniz?

1- Kredi kartı numaranızı bize bildirerek ya da internet sitemizden ödeme yapabilirsiniz.

2- Bir PTT şubesine giderek POSTA ÇEKİ hesabımıza abone ücretini yatırabilirsiniz.

(Lütfen posta çeki üzerine isminizi yazmayı unutmayınız.)

POSTA ÇEKİ HESAP NO: 170 880 68

Alıcı adı: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi

3- Ayrıca aşağıdaki BANKA HESAP nolarına abone ücretinizi ödeyebilirsiniz.

Banka Hesap numaraları

HESAP SAHİBİ: ZAFER BİLİM KÜLTÜR YARDIMLAŞMA DERNEĞİ İKTİSADİ İŞLETMESİ

TL HESAP NUMARALARI

(Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi)

-Kuveyt Türk Katılım Bankası İBAN: **TR18 0020 5000 0957 7519 4000 01**

-Türkiye Finans Katılım Bankası İBAN: **TR59 0020 6001 0903 7795 3900 01**

EURO ve USD HESAP NUMARALARI

(Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi)

-Kuveyt Türk Katılım Bankası

EUR: **TR07 0020 5000 0957 7519 4001 02** BIC/Swift Code: **KTEFTRIS**

USD: **TR34 0020 5000 0957 7519 4001 01** BIC/Swift Code: **KTEFTRIS**

Baskı-Cilt: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş. Cihangir Mahallesi Güvercin Caddesi No:3/1

Baha İş Merkezi, A Blok Kat:2 34310 Haramidere/İstanbul

www.mega.com.tr Tel: 0 212 412 17 00 Sertifika No: 44452

4 zafer ARALIK 2020

08

Farkında değilsiniz ama
beyniniz yıkanıyor!

Prof. Dr. Ş. Hakan Atalgın

10

Tuhaf!

Ömer Sevinçgül

13

Görme acısı...

Cüneyt Suavi

14

Deprem korkusunu
nasıl yeneriz?

Mehmet Tüzün

06

Satır/Arası

içindekiler

16

Fotoblog
Can teras
Nur Sena

18

Pandemi sürecinde deprem
ve insanlık halleri
Ayten Yadiğâr

22

Sevilen insan
Mehmet Paksu

24

Depremi önceden tahmin
etmede hayvan ve bitkiler
kullanılabilir mi?
Prof. Dr. Fatih Satıl

26

Ölçüyü tutturmak
Nihal Balcı

30

Bir cam, bir can, bir cihan
Selim Gündüzalp

32

Televizyon ve depresyon
Prof. Dr. Kemal Sayar

34

Tek başına bir okul
Hattat Hamid
Doç. Dr. Rasim Soylu

38

Hz. Meryem mucizesi
Dr. Selçuk Eskiçubuk

40

Günlerden "Bugün"
Senai Demirci

42

Allah'ın nuru
üflelemekle sönmez
Prof. Dr. Şadi Eren

43

Bakkal
Yüksel Karahan

44

Fransa'da Peygamberimize
hakarete
Osmanlı geçit vermemişti
İsmail Çolak

46

Kuyular
Yasemin Bahar

48

Varlıklar kendileri
için mi çalışırlar?
Prof. Dr. Alaaddin Başar

52

Ortaçağda Müslümanları
bilim ve araştırmada
zirve yapan sırrı nasıl
yakalayabiliriz?
Prof. Dr. Osman Çakmak

55

Uzun ve kısa
Özkan Öze

56

Alışkanlıklarımız bizi
şekillendirmesin
Elif E. Bayraktar

21

Hızır
Cemal

50

Sayıli sözler

58

DÜŞÜNCELER

60

HAL ÇİZGİSİ
OSMAN SÜRÖĞLÜ

Satır/Arası

Otto Rank,

Kur'an'ın çoğaltma tutkusu diye haber verdiği yakıcı gerçeği dillendiriyor:

*Zenginlik deniz suyu gibidir;
içtikçe susuzluğumuz artar.*

Sonunda biz mallara değil, onlar bize sahip olur.

İbrahim Tenekeci'nin

Hayy'dan aldığı teselliği yine yeniden duyma vakti:

"Bu dünya bir kere varsa, öbür dünya bin kere var."

Ahmed Avni Konuk

hayati bir gerçeği hatırlatıyor. Niyetin sahihliği en önemli sermaye insan için. Ruhunun olduğu kadar var insan. Kalbini koyduğu kefedeki 'ağır basıyor'. Anlaşılan o ki, sözün de ruhu var. Eylemin de hacmi ve rengi var: "Helal lokma latifdir; semeresi olan söz ve fiiller dahi latif olur. Haram lokma habistir; semeresi olan söz ve fiiller dahi habis olur."

Saint Exupery'nin

ufuk açıcı eseri Küçük Prens, serin bir gerçekliğe ayna yapıyor kalbi. Dünya bir çöl. Eşya kum gibi. Sürekli tüketiyor, eksiliyor, elde kalmıyor. Bu çölü güzel yapan bir yerlerde su barındırıyor olması. Eşya serabından esma serinliğine bir yol bekliyor insanı:

"Çölü güzel yapan, dedi, Küçük Prens, bir yerlerde bir su kuyusu saklıyor olması..."

Mevlana İdris

suskunun göğüne çağırıyor geveze akılları. Susarak ancak, sözün kalbine inebiliriz. Sessizlikte ancak kalbin sözünü duyarız:

"Adam öyle müthiş susuyordu ki diğer adamın konuşmalarını duyamıyordum."

FARKINDA DEĞİLSİNİZ AMA BEYİNİZ YIKANIYOR!

PROF. DR. Ş. HAKAN ATALGIN

BEYİN YIKAMAK deyimini duymuşsunuzdur. Anlamı; "kişiyi, kendi görüş ve düşüncelerinden ayırıp başka bir görüş ve düşünceyi benimser duruma getirmek için türlü yollarla etkilemek" demek.

Peki hiç düşündünüz mü? Beynimiz kirlenir mi? Beynimizin gerçek manada yıkanmasına ihtiyaç var mıdır? Varsa bu nasıl yapılır? Ellerimizi suyla, sabunla yıkadığımız gibi, beynimizi de görseldeki gibi fırçayla mı yıkayacağız? Cevabı uzatmadan verelim; evet beynimizin de yıkanmaya ihtiyacı vardır. Çünkü o da kirlenir.

Ama endişelenmeyin. Bizi yaratan ve organlarımızı çalış-

tıran Rabimiz, bu konuda da gerekli sistemleri yaratmış ve biz farkında olmadan bu sistemlerle beynimiz yıkanıp temizlenmektedir. Nasıl olur dersenez buyrun beraber görelim.

Tüm

organların ve dokuların beslenmesi için bir artere (atardamar) ve kirli kanı kalbe ve buradan da akciğere taşımak için bir 'vena'ya (toplardamar) ihtiyacı vardır. Arter onlara ihtiyacı olan temiz ve oksijenden zengin kanı ulaştırırken, vena ise metabolitler (artık ürünler) ile kirlenmiş kanı dolaşım sisteminin merkezine gönderir.

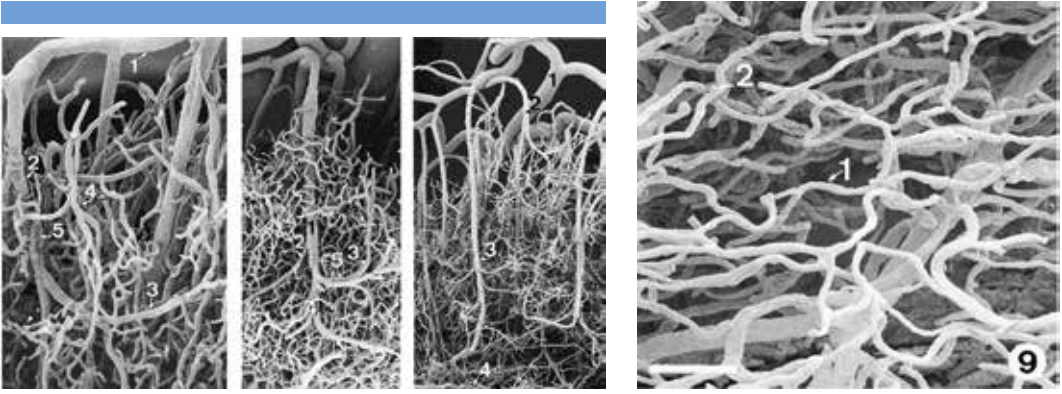
AYRICA toplardamar sistemi dışında, artık ürünleri alan ve genel dolaşıma gönderen lenf sistemi de vardır.

LENF sistemi; bademcik gibi lenf bezleri, dalak, timus, lenf damarları ve lenf sıvısından (ak kan) yapılmıştır. Bu sistem doku aralarında kalan artık maddeler ile büyük moleküllü proteinleri alarak genel dolaşıma sevk eder. Genel olarak tüm organlar için bu durum geçerlidir. Beynin ise kendine ait lenf sistemi yoktur. Ancak bunu telafi için başka bir sistem yaratılmıştır.

Beyin insan vücudunda; kafatası içinde, yaklaşık bir buçuk kilogramlık peltamsi kıvamda bir organdır. Beyin dıştan içe doğru dura mater (sert zar), arachnoid mater (örümceksi zar) ve pia mater (ince zar) denilen ayrı ayrı zarlarla çevrili olan bir organdır.

Beyin, ince zar ile örümceksi zarın arasında bulunan beyin omurilik sıvısı (BOS)

denilen bir sıvı tarafından sarılmıştır.

BOS'un yaratılması elbette rastgele değildir ve birçok hikmetleri vardır. Beyin, tabiri caizse bu sıvı içinde yüzer. **Bu sebeple beyin, kafatası içinde çok daha hafif hissedilir ve yukarıdan aşağıya bir basınç oluşturmaz.** Eğer beyin sıvı içinde olmasaydı ve alt kısmına basınç yapsaydı bu bölgede seyreden kan damarları, üstündeki beyin ağırlığından tıkanıp beyin ölümüne yol açabilirdi.

Beyin omurilik sıvısının bir görevi de mekanik koruma sağlamaktır. BOS bir kaza sırasında, kafa çarpmalarında sarsıntının hasarını azaltır. Ayrıca beyne zararlı mikro organizmalar girdiğinde savunma hücrelerinin o bölgeye ulaşmasını kolaylaştırır.

SİNİR hücrelerinin 100 milyar tanesi bir araya gelerek beyni oluşturmuştur. Bunların her birinin 1000 başka hücreyle bağlanması sonucunda 100 trilyon sinaps bağlantısı olan ve işlevleri sırasında yoğun oksijen tüketen ve atık maddeler meydana getiren beyin bu

yoğun atıkları nasıl temizlediği, yani beyin nasıl yıkandığı hep merak konusu olmuştur.

Beynin yıkanması tam olarak şöyle olur: Beyinde bulunan nöronlar, uyku sırasında küçülerek aralarındaki çatlakların genişlemesine ve dolayısıyla buradan sıvıların geçerek beyni temizlemesine imkân sağlar. Nöronlardan gelen metabolik atıklar difüzyon ile BOS'a geçer ve kan dolaşımı yoluyla beyinden dışarı çıkarılır. Böylece beynimiz yıkanmış olur.

YAZININ başında BOS'tan bu sebeple bahsettik; çünkü BOS, beyin yıkanması işleminde görev alan önemli bir sıvıdır. **Beynin yıkanması ise sadece uykuya geçtiğimiz anda gerçekleşir.** Bu da, uykumuzu yeterince almadığımız zamanlarda yaşadığımız dikkat dağınıklığı ve odaklanma zorluğu gibi sorunları açıklıyor.

Kur'an'da uyku hakkında Furkan Suresinde *"Sizin için geceyi örtü, uykuyu istirahat kılan, gündüzü de çalışıp rızık arama vakti yapan Odur"* ve Nebe Suresinde *"Uykunuzu bir dinlenme kıldık"* buyrulmaktadır.

Yukarıdaki tespitler ışığında, Furkan Suresindeki ayette gece uykusunun tavsiye edilmesinin bir hikmetini de anlamış oluyoruz.

EVET Allah'ın ayetlerinde ve hadislerde pek çok hikmetlere ve faydalara dikkatimiz çekilmektedir. Konumuz açısından baktığımızda ise, beymizi maddi kirlere arındırmak için uykuya ihtiyacımızın olduğu 2000'li yıllarda yapılan çalışmalarla kesinleşmiştir. Ayet-i kerime gece uykusuna vurgu yapılması, Kur'an'ın mucize ve insanı yaratan Allah'ın kelamı olduğunu ne güzel gösteriyor.

Öyle ise Kur'an'ı ne kadar hayatımızın merkezine alarak yaşarsak, o kadar dünyevi ve uhrevi zararlardan kurtulur ve mutluluklara kavuşuruz. Allah, hepimizi her iki hayatın saadetlerini kazananlardan eylesin. ☑

Kaynaklar:

1. Maiken Nedergaard, Lulu Xie et al., "Sleep Drives Metabolite Clearance from the Adult Brain", Science, 18 Ekim 2013

2. Emily Underwood, "Sleep: The Brain's Housekeeper?", Science, 18 Ekim 2013

TUHAFA!

ÖMER SEVİNÇGÜL

Tanrıtanımaz bir arkadaşla tartıştık. "Tanrı bir kısım işleri nedeniyle evrenle ilgilenemiyor" diyor. "Tanrı varsa ve iyiyse neden kötülöklere meydan veriyor" diyerek inanmama nedenini açıklıyor.

EVVELA Őu 'tanrıtanımaz' kelimesi hakkında bir tespitimi söyleyeyim. Biri sana gelir de 'tanrıtanımazım' derse sakın inanma, çünkü 'tanıdığı' bir tanrısı muhakkak vardır. Kimi bir şahsı tanrı edinmiştir kendine, kimi bir felsefeyi, kimi makamı, kimi de kendi heva ve hevesini.

Şimdi sadede gelelim... Bu tip kimseler kafalarında kurguladıkları hayali bir varlığı gerçek sanıyorlar. Bir yanılısama bu, bir aldanış.

'Güçsüz' bir tanrıyı 'bir kısım işleri nedeniyle evrenle ilgilenmeyen' bir tanrıyı 'kötülöklere kendisi kötü olması nedeniyle imkân veren' bir tanrıyı ben de tanımıyorum.

SONSUZ ilim, irade ve kudret sahibi Allah münezzehtir onların yakıştırmalarından! Her Şeyi yapan, yaratan odur. Tüm varlıkları ayakta tutan, canlılara hayat verendir. Ne gaflet basar onu ne de uyku.

HEM tanıtanımazım deyip hem de bu soruları soranlara şunu söyle: Allah ya vardır ya da yoktur. Sen de, onun varlığını ya kabul edersin ya da etmezsin.

“Yok” diyorsan onun “güçsüz, ilgisiz, kötü” olduğunu nasıl söylersin!

Bu özellikleri ona yakıştırmama bakılırsa, sen onun varlığını kabul ediyorsun ama sıfatlarında, özelliklerinde, niteliklerinde yanlışlığı düşünüyorsun.

Ha, şunu söyleyebilirsin: “Evet var ama ben ona kulluk etmek istemiyorum, isyan ediyorum. Tıpkı padişaha başkaldıran bir isyancı gibi.”

Bunu anlarım, nitekim şeytan da böyle yaptı. Küfrün bir türüdür bu.

Fakat hem ‘yok’ deyip hem de yanlış sıfatlarla nitelemek saçma. Hem inanma hem de inanmadığın bir zata kafa tut. Tuhaf!

...

Her şeyin bir ‘tanımı’ vardır. Allah da kendisini tanıtır kitabında, onun da tanımı var.

Bu tanımları okuyor, biliyor, “Bütün isimleri, nitelikleri sonsuz” diyoruz. “Eksikten, kusurdan, hatadan münezzehtir” diyoruz.

“Eksikleri, kusurları olan ilah olamaz, zihnimizin uydurduğu bir kuruntu olur” diyoruz.

Kötülüklerle engel olmaması, buna gücü yetmediği için değildir, başka nedenlerden ötürüdür.

Dünyanın var edilmesinin, insanın yaratılışının anlamını bilmeyen biri için gizli olabilir bu nokta.

ALLAH, kötülük yapılışını istemiyor, yasaklıyor. Fakat özgür irade verdiği kulları kötülük yapmak isterse onu da yaratıyor.

Çünkü imtihan ediyor onları. Kötülükleri yaratmasa, insan hep iyilik yapmaya mecbur olsaydı, imtihandan söz edilemezdi.

Şerleri, kötülükleri yaratmak değildir kötü olan, onları işlemektir.

İnsan ister, Allah yaratır. Böylece insan mesul olur, hesap verir. ☞

Kır ve Kazan

ASLINUR BAHAR

KARGA havalanıp ayaklarındaki cevizi yere bırakıyordu. Bunu birkaç kere tekrarlamıştı ki, genç bir adamın yaklaştığını gördü.

Hemen kaçıp bir dala kondu. Merakla izlemeye başladı.

Adamın geçip gitmesin bekliyordu...

Fakat adam geldi, geldi ve cevizin tam yanında durdu.

Karga heyecanlanmıştı. Yerinde zor duruyordu. Yoksa zar zor bulunduğu ceviz de bir zorba insan tarafından alınacak mıydı!..

Adam bir cevize bir de kargaya baktı. Sonra topuğuyla cevize hafifçe vurarak kırdı. Sonra yine kargaya bakarak tebessüm etti ve yoluna yürüdü.

Genç adamın gittiği an karga aşağı inmişti bile. Cevizinin kırılmış olduğunu görünce adamın ardından gaaak diye bağırdı. Sesinden ve halinden tek şey anlaşıyordu: Teşekkür etmekteydi... 🐦

Hayatın İçinden

GÖRME ACISI...

CÜNEYD SUAVİ

KADIN, akvaryumundaki balığına seslenip:
"Bu eve geldiğin 6 ay oldu," demiş. "Fakat o zamandan beri karanlık bir duvara bakıp duruyorsun. Oysa seni pencerenin önüne koydum. Üstelik de deniz manzaralı bir yere..."

Balık, gözlerini duvardan ayırmadan:

"Zaten bütün ıstırabım bu yüzden," demiş.
"Keşke bulunduğum yerden o uçsuz bucaksız deniz görünmeseydi..." 🐟

DEPREM KORKUSUNU NASIL YENERİZ?

MEHMET TÜZÜN

1 999 İzmit depremin-den sonra, üstüne bir de İstanbul depremi ihtimali ve en son İzmit

depremiyle, deprem korkusu gündemimize kalıcı biçimde yerleşti. Öteden beri yaygın olan karanlık, yükseklik, hırsızlık, hastalık gibi korkuların yanına bir de deprem korkusu eklendi. Kimi evlerini terk etti, kimi uykularını. Kimi şehrini değiştirdi, kimi yaşam şeklini. Birçok yerde "Deprem korkusunu nasıl yeneriz?" konulu sohbetler yapıldı, konferanslar düzenlendi. Bu toplantılardan birine de beni çağırdı İzmitliler. "Bize deprem korkusunu anlatın." dediler; anlattım. Elbette, evlerin deprem şartlarına uygun yapılıp yapılmaması ayrı bir konu. Burada söyleyeceklerim deprem korkusuna karşı psikolojik olarak nasıl bir tavır alabiliriz konusunda olacak.

KORKU hissi bu hayatı korumak için verilmiş, hayatı zehir etmek için değil. 10-20 ihtimalden bir ihtimal ile korkmak, mantıklı olabilir. Ama binde bir ihtimalden korkmak, hem mantıksızdır, hem de hayatı azaba çevirir.

Mesela İzmit merkezinde oturan birini düşünün. İlk depremde 400.000 nüfuslu şehir merkezinde 4.000 civarında kişi

öldüğüne göre ölüm ihtimali %1'dir. O şiddette bir depremin yakın bir gelecekte İzmit'te yeniden olma ihtimali de ancak %1'dir. Bu durumda İzmit'te oturan bir kişinin, kısa süre içinde bir depremde ölme ihtimali onbinde bir (1/10.000) olur. Bu kadar küçük bir ihtimalle zihnini meşgul etmek, mantıksızlıktır.

DEDİLER: "Siz depremi yaşamadınız mı? Çok korkunçtu. Mantıksız olduğunu biz de biliyoruz ama elimizde değil. En ufak sarsıntıda yine o anı yaşayıp irkiliyoruz."

DEDİM: Haklısınız, işin bu yönü doğal ve aslında faydalı bir mekanizmadır. Mesela biriniz yanıma gelse, şakayla karışık, aniden karnıma bir yumruk atsa, tabii ki boş bulunurum ve canım acır. Ondan sonra en ufak bir hareketinde "yumruk gelecek" tedirginliği ile irkili-

rim, kendimi kasarım vs. İşte deprem gibi travmalar yaşayan insanlarda da bu tür, korunma refleksi tarzı bir tedirginlik olur muhakkak. Her ufak belirti o anı yeniden yaşatır. Gerginlik, unutkanlık, dalginlik olabilir. Hatta şöyle söyleyeyim: Böyle bir felâketten sonra hiçbir şey olmamış gibi yaşayanlar anormaldir aslında. Normal insan böylesine travmatik bir olay sonrasında uyum sürecinde bazı reaksiyonlar yaşar, yaşaması da gerekir. Böylece yaşanan şok yavaş yavaş sindirilir ve çözülür. Ama eğer bu doğal tepki 1-2 aydan fazla sürmüştü ve kişinin hayat düzenini bozuyorsa, kendisini ve çevresini rahatsız ediyorsa, artık bu şartlanmayı çözmenin zamanı gelmiş demektir.

DEDİLER: "Nasıl çözeceğiz? Yol gösterin."

DEDİM: Korku, üstüne gidilerek çözülür ancak. Kaçtıkça

korkuyu pekiştirirsiniz. Yok farz etmeyle de yok olmaz, düşünmemeyle de unutulmaz. Bilinç altınızda yaşar, fırsat buldukça çıkar. Mesela diyelim ki gece evde yalnızsınız. İçeriden bir tıkırtı geldi. "Acaba hırsız mı?" dediniz ama gidip bakmadınız. "Aman boş ver" dediniz, kendinizi oyaladınız, üstünde durmamayı tercih ettiniz. Oysa o şüphe artık aklınıza yerleşmiştir. O noktadan sonra ufak bir sesteyi bile zıplarsınız; yatsanız uyku tutmaz, uyusanız kabus görürsünüz. Oysa içinize şüphe düştüğü an kalkıp tıkırtının geldiği odaya gitseniz, köşe-bucak baksanız, sebebin komşunun yaramaz çocuğu olduğunu anlarsınız ve rahatlırsınız.

DEPREM korkusu da ancak üstüne giderek çözülebilir. Yani evde yatmaktan korkuyorsanız, inadına evde yatmanız lazımdır. Ama tabii ki bunu birdenbire değil, aşamalı olarak yapmalısınız. Mesela ben de 99 depreminden etkilendim ama, sadece birkaç gün evde yatmadım. Önce günde 1-2 kez 5-10 dakikalığına eve girdim. Sonra arkadaşlarla beraber 1-2 saat evde kaldım. Ardından gündüz vakti evde şekerleme yaptım. Son aşamada da gecelemeye başladım. Tabii evde yattığım ilk gece sık sık uyanıp avizelere baktım, biraz tedirgin oldum ama (en önemlisi bu) geri adım atmadım. Siz de 'aşamalı duyarısızlaştırma' denilen bu teknikle korkunuzu yenebilirsiniz.

Aslında bu yöntemi, her türlü korkuya da uygulayabilirsiniz. Mesela okul korkusu olan çocukların tedavisinde uygulanan yol da aynıdır. Önce

anne çocukla beraber sınıfta kalır. Birkaç gün sonra sınıf dışında beklemeye geçilir. Ardından okul dışında beklemek, sadece okula gidip gelirken eşlik etmek gibi aşamaların sonunda, çocuk okul korkusunu yavaş yavaş yener. Ama dediğim gibi, en önemli nokta, ne olursa olsun, geçilmiş olan aşamalara geri dönmek ve taviz vermemektir. Olsa olsa aşamaların geçişi daha yavaş yapılabilir, o kadar.

SALONDAN birisi "Yok vallahi" dedi, "Bu kadar zora giremem. Ben zaten artık tek katlı evde yaşıyorum, neme lazım? İleride korkum geçerse, belki yüksek binalara da girerim."

Dedim: Hastalıkla (bu düzeyde bir korku artık hastalıktır, fobidir) pazarlık yapılmaz. "Ben geri adım atayım, sen de beni rahatsız etme." denilmez. O korku fırsat buldukça yeni cepheler kazanıp hayatınızı zehir edecektir. Bir gün "Ya buradan fay hattı geçiyorsa, deprem olup içine düşersem?" demeye başlarsanız ne olacak? Benim Adapazarı'nda bir bayan hastam vardı. 1967 Adapazarı depreminden bu yana hala "Deprem olacak, öleceğiz." diye korkuyor, riskli gördüğü yerlerden kaçıyordu. Üstüne gitmeyip çözmezseniz, 30 değil 50 yıl bile bu korku sürebilir.

Biri sordu: "Ne oldu o hastanız?"

Cevap verdim: "17 Ağustos'ta vefat etti maalesef. Allah rahmet etsin."

Salondan bir uğultu yükseldi: "Haklıymış korkmakta, malum olmuş kadına. Yazık, zavallı vb."

Dedim: Ama görüyorsunuz, korkusu ölümünü engelleyemedi. Hem hepimiz bir gün zaten ölmeyecek miyiz? O bayan 30 yıl korktu da, bunun ona ne faydası oldu? Üstelik o 30 yılın her günü nerdeyse korkudan ölüp ölüp dirildi. Gelin, mantıksız korkuların hayatımızı zehir etmesine izin vermeyelim. Üstlerine gidip çözelim. Kendi başımıza çözemiyorsak bir psikiyatri uzmanından yardım alalım.

"Haklısınız" dediler.

SON söz olarak diyorum ki: İnsanda korku damarı var, inkar edilmez. İster istemez öyle veya böyle, bir şeylerden korkacağız. Ama bu damarı yerli yerinde ve verilmiş hikmetine uygun şekilde kullanmamız lazım.

Mesela bir insan kötülük yapmaktan, günah işlemekten, kalp kırmaktan, cehennemden korkmaz da, onun yerine fareden, depremden, hortlaktan veya müdüründen korkarsa, korku hissini yanlış yerde kullanıyor demektir. Her hissin doğru ve yanlış şekillerde kullanılması mümkündür.

Korku da doğru yerde kullanılırsa bir nimettir, insanı maddi-manevi tehlikelerden korur, iyiliğe götürür. Yanlış yerde kullanınca ise hayatı azaba, kişiyi mecnuna çevirir. Korkudan değil, korkulmayacak şeylerden korkmaktan korkulmuşluk esas. 🗉

fotoblog

CAN TERAS

NUR SENA

SAFRANBOLU'DA "Cam Teras" dedikleri yer var. Derin bir uçurumun üzerinde yürüebiliyorsun. Ayaklarının altında cam. İlerledikçe ayaklarının altındaki uçurumun derinleştiğini görüyorsun. Uçurumu göre göre yürüyorsun.

Görmeden yürüsen sorun yok. Yürümeden görsen yine sorun yok. Sorun hem görmekte hem yürümekte.

Gerçekle yüzleşmek sancılı. Unutmak gerçeği, konforlu.

Cam üzerinde düşebilecekken düşmediğini görüyor insan. Düşmemenin seçeneklerden biri olduğunu fark ediyor. Var edilmenin yokluktan alınmak olduğunu görüyor. Düşmeyişinin altını çiziyor cam üzerinde.

Peki can üzerinde yürürken, ölüme, unutulmuşluğa, hiçliğe, önemsizliğe düşebilecekken düşmediğini görüyor mu insan?

PANDEMi SÜRECİNDE DEPREM VE İNSANLIK HALLERİ

AYTEN YADİGÂR

KORONA VİRÜS nedeniyle yaşadığımız pandemi sürecinde bir bilim kurgu filmi- nin içindeyiz sanki... Görün-meyen bir düşman, yakın insan ilişkileri veya toplumsal hayatın olağan akışında hasta- lığın yayılma riskinin artması, dışarı çıkarken olmazsa olmazımız haline gelen maskeler, sosyal / fiziksel mesafe, sağlık sisteminin yetmez hale gelme endişesi, kontrollü hayat... Dünya adeta bir film platosu olmuş, bir senaryo yazılmış ve insanlara roller biçilmiş gibi...

DİĞER yandan farklı coğrafyalarda farklı inanç ve yaşam tarzına sahip milyonlarca insanla bir-likte, benzer insanlık hallerini tecrübe ettiğimiz bir süreç bu. Hayat bu kadar çabuk elden kayıverirmiş... Sağlıkla alınıp verilen bir nefes ne büyük nimetmiş... İstekleri, arzuları bitmek bilmeyen, sürekli bir ihtiyaç ve yoksunluk halinden

Hayatı kıt kaynaklar ve sınırsız insan ihtiyaçları ikilemi üzerinden okuyanlar için insan, sadece üretim-tüketim ilişkileri ile anlam ifade ediyor. Üretim çarklarının dönmesine katkı sağladığı ve kazandığı geliri de tüketim alanında sarf ettiği ölçüde muteber... Hastalar, acizler, yaşlılar ise sisteme yük!..

şikayet etmeyi huy edinmiş insanoğlu meğer o kadar çok şeye ihtiyaç duymuyormuş hayatını idame ettirmek için. Hele ki kendini vazgeçilmez sanmak ve bunu takip eden kibir ve üstenci bakış ne büyük bir aldanişmış... İşte gözle görülmeyen bir virüs değil mi milyonlarca hayatı alt üst eden, bireysel ve toplumsal davranışları ve dahi alışkanlıkları değiştiren dönüştüren...

Evet, ibret nazarıyla ve ders almak niyetiyle baktığımızda, içinden geçmekte olduğumuz sürece dair böyle bir okuma yapılabilir.

BİR DE madalyonun diğer yüzü var. Küresel elitler veya seçkinler şeklinde adlandırılacak bir grup insan için ise, pandemi süreci başka bir anlam taşıyor, başka

fırsatlara kapı aralıyor. **Hayatı kıt kaynaklar ve sınırsız insan ihtiyaçları ikilemi üzerinden okuyanlar için, insan bambaşka bir anlama geliyor çünkü. Varoluşu itibarıyla mükerrerem olan insan, bu bakış açısında sadece üretim-tüketim ilişkileri ile anlam ifade ediyor.** Üretim çarklarının dönmesine katkı sağladığı ve kazandığı geliri de tüketim alanında sarf ettiği ölçüde muteber... Hastalar, acizler, yaşlılar ise sisteme yük... Bu nedenle gözden çıkarılabilirler, üstleri çizilebilir... Zaten istatistiklerde bir rakam olarak varlar, can olarak değil... Yaklaşık 7 milyar olan dünya nüfusu

içinde fazlalık ve tehdit olarak algılanmaları da bu yüzden... Nitekim "sistemin işlemesi için 300-500 milyon insana ihtiyaç duyulduğu ve gerisinin fazlalık olduğu" ifade edilebilmiştir.

YİNE birilerinin yaptığı hesaplara göre 2050 yılında 9 milyara ulaşmasını beledikleri dünya nüfusunu "dünya bunu kaldırılmaz" düşüncesinden hareketle **%10-15 oranında azaltılabileceği** de dile getirilmişti nitekim.

Oysa dünya üzerinde var olan bunca adaletsiz güç ve gelir dağılımından da, hep çözmeye çalışır görüntüsü vererek dikkat çektikleri çevre sorunlarından da o güçsüzler sorumlu değiller. **Aksine tüm bunların faturasını kesecek birilerini arıyorlarsa aynaya bakmalılar.**

Dünya üzerinde var olan bunca adaletsiz güç ve gelir dağılımından da, hep çözmeye çalışır görüntüsü vererek dikkat çektikleri çevre sorunlarından da güçsüzler sorumlu değiller.

Deprem yıkım, ölüm, acı, korku, telaş demek. Sadece yeryüzünün değil yüreklerin de sarsıldığı demler... İnsana aciziyetini, Yaradan'a ve insan kardeşine olan muhtaçlığını, sarsıcı bir şekilde hatırlatan büyük hayat tecrübesi...

meydana gelen deprem haberiyle gündemimiz nasıl da değişti... Yine beklenmeyen bir anda hazırlıksız yakalandı insanlar bu sarsıntıya.

Deprem yıkım, ölüm, acı, korku, telaş demek. **Sadece yeryüzünün değil yüreklerin de sarsıldığı demler...** İnsana aciziyetini, Yaradan'a ve insan kardeşine olan muhtaçlığını, sarsıcı bir şekilde hatırlatan büyük hayat tecrübesi...

BİR DE küresel sağlık endüstrisinin aşı üzerinden yaptığı kazanç hesapları ve yeni teknoloji ile üretilmiş aşı sayesinde toplumlar üzerinde kurmak istedikleri kontrol mekanizmaları düşünüldüğünde **ne kadar**

gayri insani bir yaklaşımla karşı karşıya olduğumuz daha iyi anlaşılacaktır.

...

PANDEMİ süreci öyle veya böyle devam ederken 6.6 şiddetinde depremle sarsıldık. İzmir ve çevresinde

ACIYI paylaşmanın, birbirini teselli etmenin, ele ele vermenin, yaraları birlikte sarmanın, merhametin ve dayanışmanın ne kadar önemli olduğunun öğrenildiği ve öğretildiği dersler. Maddi manevi

yardımlar seferber edildi, sadece görevliler değil gönüllüler koştu bölgeye bir yardımım dokunur düşüncesiyle... Kayıplar var ama mucize diyebileceğimiz kurtuluşlara da tanıklık ettik. Ekipler canla başla gece gündüz demeden kurtarma çalışması içindeydiler. Bir ses bir işaret üzerine yanan umut ışığıyla hızlandırılan çabalar sonunda hayata yeniden merhaba diyen, adeta yeniden doğanlar için nasıl sevindik, nasıl mutlu olduk...

Yıkıntılar içinden saatler sonra kurtarılan hayatlar... Umutları yeşerten, yorgun yüreklere bedenlere güç katan kurtuluşlar...

TANIMADIĞIMIZ, bilmediğimiz ama hayata tutunmalarına ekranlardan tanık olduğumuzda yüreğimizin sevinçle pır pır ettiği insanlar, kardeşlerimiz, evlatlarımız... Bir de o kurtarma çalışmasında bizzat emek sarf eden uykusuz kalan yorulanların duygu yoğunluğunu düşünün...

Velhasılıkelam, bir can dahi gözden çıkarılası değil... Bir canın kurtulması dünyalara bedel!

Bunu, ekonomik kaygılarla ve şahsi çıkar kavgası penceresinden dünyaya bakanlar, bu nedenle insanı kitleler halinde imha edilebilecek bir "şey" olarak görenler anlayamazlar.

Tercihini ve duruşunu haktan, hayattan, insandan, insanlıktan yana yapanlar iyi ki var.

SELAM OLSUN, insan olarak yeryüzünde var edilmenin ne büyük bir nimet ve sorumluluk olduğunu idrak edip, kendisine bahşedilen hayatı insan kalma çabası ve güzel örneğiyle değerlendiren insanlık ölmedi dedirtenlere ve insanlığın geleceğine katkı sunanlara! 📩

Hazır Cevaplar

NEDİR?

Bir adam İmam Ali'ye (ra) dört soru sormak istedi. İlim Şehrinin Kapısı Hz. Ali, "Buyur, sor!" dedi.

Adam sordu:

"Gerekli olan nedir? Gerekli olandan da gerekli olan nedir?"

İmam Ali cevap verdi:

"Tövbe etmek en gerekli şeydir; günahları terk ise ondan da gereklidir."

Adam sordu:

"Yakın nedir? Yakından da yakın nedir?"

İmam Ali cevap verdi:

"Kıyamet yakındır; ölüm ondan da yakındır."

Adam sordu:

"Acayip nedir? Acayıpten daha acayip nedir?"

İmam Ali cevap verdi:

"Dünya acayıptir; dünyayı sevmek ise ondan daha acayıptir."

Ve adam son olarak, şu soruyu sordu:

"Zor nedir? Zordan daha zor nedir?"

Ve İmam Ali, bu son soruya da, şöyle cevap verdi:

"Kabir zordur; azıksız, amelsiz kabre girmek ondan daha zordur."

...

KALPLER VE TEPKİLER

Ser-i Sakatî'ye insanların yaşadıkları karşısında farklı tutumlarının kaynağını sorduklarında, "üç şey" der.

"O üç şey nedir?"

"Üç türlü kalp vardır" der ve şöyle açıklar:

"Kalp vardır, dağ gibi sabittir, hiçbir şey onu yerinden kıvıldatamaz.

Kalp vardır, ağaç gibidir, kökü sağlamdır, zaman zaman rüzgâr onu sallar.

Kalp vardır, tüy gibidir, rüzgâr esince her tarafa gider."

SEVİLEN İNSAN

MEHMET PAKSU

HAZRET-İ MUHAMMED MUSTAFA
aleyhissalatü vesselam.
Muhabbetten hâsıl oldu
Muhammed. Her şey sevdi

Onu.

Bulutlar sevdi Onu; güneşten korudu...

Ağaçlar sevdi Onu; toprağı yarıp yerinden çıkararak yanına geldi...

Kurtlar sevdi Onu; yanına varsın diye çobanlara rehberlik yaptı...

Güvercinler sevdi Onu; mağara girişine heyecanla yuva yaptı,

Örümcekler sevdi Onu; düşmanların gözlerine ağ ördü...

Keçiler sevdi Onu; sütsüz haldeyken süt verdi...

Develer sevdi Onu; görünce sakinleşip önünde çöktü...

Azgın boğalar sevdi Onu; karşısında boyun büktü...

Geyikler sevdi Onu; söz verip tuttu...

DAĞLAR sevdi Onu;
heyecanından titreyip sarsıldı...

Taşlar sevdi Onu; avucuna girince "Allah! Allah!" diye zikretti.

Toprak sevdi Onu; ayağını vurunca sular fişkırttı...

Kuyular sevdi Onu; kupkuruyken sularla çağladı...

Ay sevdi Onu; bir işareti ile iki parçaya ayrıldı...

Güneş sevdi Onu; görevini tehir edip gurubunu geciktirdi...

MELEKLER sevdi Onu; savaşlarda yardım etti... Cinler sevdi Onu; sesini duyunca hayran kaldı...

İnsanlar sevdi Onu; yolunda can bulup, can verdi...

Bebekler sevdi Onu; huzurunda dile geldi...

Ama en özeli de Rabbi sevdi Onu; "Habibim" dedi Ona, en çok sevdiğinin O olduğunu buyurdu...

...

Peygamberimizi sevmek imandır, ibadettir, huzurdur, mutluluktur, cennettir...

Peygamberimizi sevmek hepimiz için en büyük sevinç ve neşedir, heyecandır ve güzeldir...

O olmasaydı, ne biz olurduk, ne dünya ve de evren...

Gerçek mü'min olmanın yolu Onu sevmekten geçer.

Allah'ı sevmenin ve Allah tarafından sevilmenin yolu da yine Onun izinde olmaktan geçer...

Ne mutlu bizlere ki;

O bize sevgiyi, sevmeyi ve sevildiğimizi öğretti...

Onu tanımakla canımız can, hayatımız anlam buldu...

Evet, canımızdan çok seviyoruz Seni...

Yerler ve gökler durdukça sana salât ve selam olsun

yâ Resulallah! 🙏

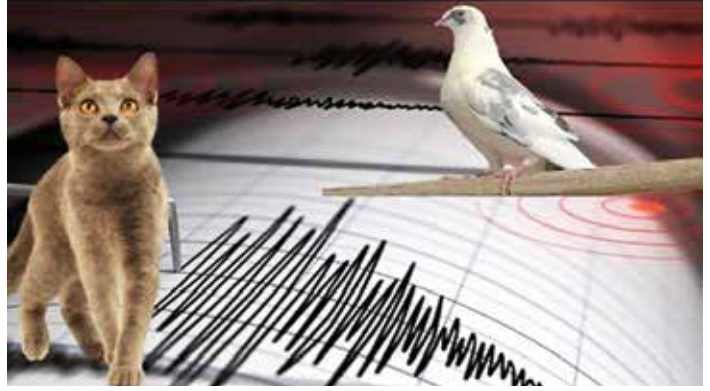
DEPREMİ ÖNCE DEN TAHMİN ETMEDE

HAYVAN VE BİTKİLER KULLANILABİLİR Mİ?

PROF. DR. FATİH SATIL

DEPREM öncesinde tabiatta bazı değişimlerin gözlemlendiği deprem uzmanları tarafından zaman zaman dile getiriliyor. Özellikle de hayvanların deprem öncesi meydana gelen belirtilere karşı daha hassas olduğu biliniyor. Bu yüzden de hayvanların tabiatındaki değişimleri hissettiği ve bu nedenle huzursuz olup çevreye sinyal verdiği düşünülüyor. **Peki deprem öncesi tabiatta ne gibi değişiklikler oluyor, gerçekten tabiatdaki değişimleri ve canlıları gözlemleyip depremi tahmin etmek mümkün mü?**

Şu anki bildiklerimiz çerçevesinde bir depremi 7-8 saniye öncesinden daha erken tespit etmek mümkün değil. Ancak bazı hayvanlar kendilerine bahsedilen özel duyuları ile belirli sinyallere ve değişimlere

karşı daha hassastırlar ve depremlerin çevrede oluşturduğu kısa ve orta vadeli değişimleri insanlardan daha erken hissedilme ihtimalleri bulunmaktadır.

JEOFİZİK Mühendisi Prof. Dr. Övgün Ahmet Ercan'ın yaptığı bir araştırmada depremi önceden haber veren tam 57 farklı göstergeden bahsedilmektedir. Örneğin, deprem öncesinde balıklar, suyun ısınması nedeniyle kıyıya doğru yüzmeye çalışır. Kediler ise sebepsiz yere hırçınlaşabilirler ve genellikle kapalı ortamlara kaçarak saklanırlar. Köpek-

ler ise korkularını uluyarak ya da havlayarak dışa vururlar ve bir alana toplanarak gruplaşmaya çalışırlar. At, eşek ve inek gibi hayvanlar huysuzlaşırlar, ahır kapılarından dışarı çıkmak isterler. **Martılar, gökyüzünde çembersel olarak uçarlar.**

DEPREM öncesi değişen hayvan davranışlarından en önemlisi karıncalarda görülür. Deprem öncesi karıncalarda; yuvalarından dışarı çıkma, düşme, sağa sola devrilme, ateş üzerindeymiş gibi hareket etme, yollarını şaşırma, dağınık yürüme, yuva ağzında kümeleşme, kasılma ve uyuşukluk gibi davranışlar gözlemlenir.

Deprem titreşimlerine az çok tepki veren Küstüm çiçeği (Mimosa) ise deprem öncesi

oluşan titreşimler sonucu yapraklarını kapatabilir. Bu bitkinin yaprakları dış etkilere karşı çok hassastır. Küçük bir dokunuşla yaprakları kapanır, bu özelliğinden dolayı halk arasında Küstüm Çiçeği olarak adlandırılır.

DEPREM öncesi hayvan davranışlarındaki değişikliklerin farklı ülkelerde de gözlemlendiğine dair kayıtlar mevcuttur. 1975 yılında Çin'in Haicheng kentinde meydana gelen depremden yaklaşık bir ay önce, yılanların topluca yuvalarından çıkmaya başladığı görülmüştür. Benzer şekilde, 2009 yılında İtalya'nın L'Aquila kentini vuran depremden birkaç gün önce yakınlardaki bir gölde yaşayan kurbağa sürüsünün topluca göç ettikleri gözlemlenmiştir.

BU konuda araştırma yapan uzmanlara göre, basınç altındaki kayalardan salınan parçacıklar yüzey sularında kimyasal reaksiyon zincirine yol açmaktadır. Bu yüzden bilim insanları, sulardaki kimyasal değişimleri bazı hayvanların sezme kabiliyetinde olduğunu düşünüyor. Belki de canlılar, bu kimyasal değişimlerden rahatsız oldukları için buldukları alanı terk ediyorlar.

TÜM bu yazılanlara bakacak olursak, hayvanların depreme karşı gösterdikleri tepkiler görülmektedir. Bunları işlevsel hale getirebilirsek, hayvanların tepkilerine bakarak depremi önceden kestirmemiz belki mümkün olacaktır. Fakat bilim adamları uzun yıllardır hayvanların deprem hassasiyetlerini araştırdıkları halde, hayvanların davranışlarıyla depremler arasında anlamlı ve tekrar edilebilir hiçbir ilişkiye rastlanmamıştır.

Bununla birlikte, kuşların ve bazı mahlukatın insanlığın

geçen; "Süleyman, Davud'a vâris oldu ve dedi ki: Ey insanlar! Bize kuşdili öğretil-di." (Neml, 27/16) meâlindeki âyet ile, "Toplu halde kuşları onun (Davud'un) emri altına vermiştik." (Sâd, 38/19) meâlindeki âyette, Hz. Davud (as) ve Hz. Süleyman'a (as) çeşitli kuş dillerinin öğretilmesi yanında, o kuşların hünelerinin de öğretildiği bildirilmektedir.

Madem yeryüzü, Rahmani bir sofradır ve insanın şerefine kurulmuştur. Öyle ise, o sofradan istifade eden hayvanlar âlemi de insana hizmetkâr olabilir. Örneğin köpeklerin, güvercinlerin ve papağanların bazı işlerde istihdam edildiği gibi.

SONUÇ olarak, hem Kur'an-ı Kerim'de geçen ilgili ayetlerdeki örnekler, hem de bilim adamlarının bazı canlılar üzerinde yaptığı

hizmetinde kullanılabileceği Kur'ani bir hakikattir. Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de

çalışmalar gösteriyor ki; eğer insanoğlu çalışır, bu canlılara depremi önceden hissedecek yetenekler verilmişse o özel davranışları öğrenir ve dillerini çözebilirse, deprem konusunda da bu mahlukattan yararlanmak mümkün olur. ☞

ÖLÇÜYÜ TUTTURMAK

NİHAL BALCI

DR. ROBİN bana o gün laboratuvarda, belli bir bakterinin besininin nasıl yapılacağını gösteriyordu. Önümüzde laboratuvar tezgahının üstünde bir kâğıtta yazılı tarif vardı. Hoca parmağı ile tarifi bir satırını işaret ederek, "Bunu ölçmede biraz zorlanabilirsin," dedi. "Tamam," dedim ve devam ettik. Fakat içimden, "Alt tarafı terazi ile bir tozun gramını ölçmem gerek. Ne kadar zor olabilir ki?" diye düşündüm.

Ertesi günü laboratuvarda yalnızdım. Bütün gerekli alet ve malzemeleri topladım ve besinleri tarife göre hazırlamaya koyuldum. Ölçüm yaptığım terazi oldukça hassas, etrafı camla çevrili bir laboratuvar terazisiydi. Camı açıp malzemeleri terazinin üstüne yerleştirip, tekrar kapatarak ölçümü yapıyordum. Ölçtüğlerimi sırayla ocağın üstündeki cam kaba ekliyordum.

Bir noktada Dr. Robin'in "Buraya dikkat et," dediği kısma geldim. Ölçmem gereken miktar 0.001 mg demirli bir bileşik idi. Terazinin camını açıp küçük bir kâğıt kabi ortaladım ve darasını aldım.

Sonra küçücük bir miktar alıp içine koydum. Camı kapatıp tarttım. Çok fazla çıktı. Camı açıp miktarını azalttım. Yine fazlaydı. Biraz aldım. Bu sefer de az çıktı. Böyle gide gele yaklaşık 20 seferde tartmam gereken miktarı tartabildim.

SAĞLIKLI, genç, gözü gören, eli tutan bir insandım. Bu nasıl bu kadar uzun sürmüştü? Bir dönem boyunca haftada bir kez aynı işlemi tekrarladım ve beş kereden aşağı tam tartıyı tutturduğum olmadı. **Bu küçük olay bana iki türlü ibret dersi verdi:**

1. Tecrübeli bir hocanın söylediği hiçbir şeyi kulak ardı etme.

2. Yâ Rabbi çok şükür!

BUNU neden söylediğimi birkaç örnek ile anlatayım:

- Sağlıklı bir insanda bir litre kanda 10 nanogram adrenalin hormonu bulunuyor. Heyecanlanma, stres gibi durumlarda artıp 50 katına kadar çıkabiliyor. 1 gram 1,000,000,000 ng olduğuna göre, bu artışın gerekli olduğu bir durumlarda bu çok hassas ve ince ölçüm ve ayarı, Adl ve Mukaddir olan Allah'tan başka, kim nasıl yapabilir?

- Bir insanda yaklaşık 5 litre kan ve kanda 80 mg/dl glikoz bulunur. Bu bir tatlı kaşığından biraz az bir miktardır. Pre-diabetik olan bir kimsede bu miktar 100 mg/dl'dir. Bu da bir tatlı kaşığı kadardır. Şeker hastası birinde ise aklık kan şekeri 126 mg/dl'dir ki, 1 artı, bir çeyrek kaşık kadar eder. Yani şeker hastası olan ve olmayan iki insan arasındaki kan şekeri miktarı bir çeyrek tatlı kaşığı kadardır. Bu az farklı miktar şekerin çayımın içinde farkını

anlamayacak olan ben, hesabı yapacak olsam kaç saat içinde şeker komasına girerdim acaba?

- Orta boylu bir erkekte vücuttaki normal demir miktarı 4 gramdır. Kadınlarda 3.5, çocuklarda ise 3 gram. Bu miktarlar azıcık bile düşse kansızlık olur ve hücreler yeteri kadar oksijen alamadığı için o insan hasta ve güçsüz düşer.

Bedende bu üç maddeden ne kadar fazla şey için giriş-çıkış ve kurulması gereken denge olduğu düşünülürse ne kadar az şükrettiğimiz de o nisbette anlaşılır.

...
PEKİ ya Allah, vücudumdaki hassas ölçülerin ayarını bana bırakmış olsaydı? Bir gün bile yaşayabilir miydim?

İnsan öyle komplike, öyle cami yaratılmış ki, onda ölçüsü tutması gereken şeyler sadece mineral, vitamin ve hormonlar değil. Duyguları, düşünceleri, istekleri, amelleri iki aşırı uç arasında gidip geliyor. Ömrünün her anında bütün bunlarda sırat-ı müstakimi

İşte ölçü, tartı, aynı özellik, aynı davranış için nasıl da izafiyet kazanıyor.

Zayıfın kuvvetliye karşı izzet-i nefsi, kuvvetlide kibir; kuvvetlinin zayıfa karşı tevazuu, zayıfta zillet oluyor.

tutturabilmek ne kadar zor. Ve bazı duygu ve karakter özellikleri arasındaki çizgi ne kadar da ince. Bir taraftan bir tarafa geçmek ne de kolay...

MESELA bir askerin, bir devlet adamının, bir imamın vazife sırasında gösterdiği izzet ve

vakar güzel bir haslet iken, aynı tavrı evde eşine ve çocuklarına gösterirse gurur olur. Gurur ve vakar ne kadar yakın, aradaki sınır ne kadar ince...

Cesaret güzel şey. Her doğruyu her yerde bağıarak söylemek cesaret değil, belki bazen saygısızlık ve kalp kırmak... Ben cesurum diye gecenin bir yarısı bir hanımın Washington'ın arka sokaklarında yalnız gezmesi, cesaret değil aptallık.

Fitri mütevazilik ne hoş. Zorla mütevazî olmaya çalışmak ne yakışıklı.

İnsanın kendi hakkında "bu fakir, bu hakir," diye bahsetmesi güzel bir şey. Eğer gerçekten içinden geliyorsa... Yoksa

enaniyetin kılık değiştirmiş bir gizli hali de olabilir. Peki ölçüsü nedir? Eğer biri gelip bana "Sen bir düşünce fakirisin," dese ne yaparım? Hemen ferdi avukatlığa mı başlarım? "Aman Allah'ım! Benimle nasıl konuşuyor? Sensin düşünce fakiri," diye lafı karşı tarafa mı yansıtırım. Ağlayıp, üzülüp, ümitsizliğe düşer, yani diğer aşırı uca mı kayarım? Yoksa bunu olgunlukla mı karşılarım? "Bir hatam varsa düzelteyim," diyebilirim, işte ilk söylediğim o söz de samimidir. Kendine en kötü laflarla hitap edip, bir gazetecinin en küçük bir eleştirisine tazminat

davası açanların olduğu, bir iki küçük tenkit ile ailelerin, arkadaş gruplarının dağıldığı günümüzde bunu anlamak, fakat daha önemlisi hissedip yaşamak bizim gibi sıradan insanlar için ne zor.

...
HERKESİN ölçüsü de terazisi de farklı... Tır-ları, tonları tartan tera-zi de var, elinin rüzgârından etkilenen kuyumcunun terazisi de. Herkes karakterini, davranışını, ibadetini, takvasını, günahını kendi terazisinde tartıyor. Bazı insan mütevazi-

liğinden kendinde olan güzel bir özelliği söylememek için frene basıyor, susuyor. Kimini övünce yüzü kızarıyor. Tasavvuf ehli ise bu gibi davranışlar için "Gururdandır," çünkü "Bilerek susması, gizlemesi, yüzünün kızarması, aslında onun bu özelliği sahiplenmesindedir," diyor. Yani insan, "Allah'ındır; O emaneten bana takmıştır, ikramdır, bugün bana verir, yarın alır başkasına takar" demiyor. Kendim ettim, başardım sanıyor. İşte belki de bu yüzden birçok Allah dostu kendilerine verilen kerameti gizlemekten çekinmemiş.

Çünkü hiçbir zaman onu, kendi nefesine mal etmemiş.

İşte ölçü, tartı, aynı özellik, aynı davranış için nasıl da iza-fiyet kazanıyor.

Zayıfın kuvvetliye karşı izzet-i nefsi, kuvvetlide kibir; kuvvetlinin zayıfa karşı teva-zuu, zayıfta zillet oluyor.

...

LABORATUVARDA ölç-tüğüm maddeyi, alıp yanlış kaba eklesem olmaz değil mi? İşte bu karakter özellikleri de öyle. Sadece dozunu ayarlamak da yetmi-yor. Bir de doğru yöne kanali-ze edilmeleri gerekiyor.

Sevmek ne güzel; haram sevmek Samed'in aynası olan kalbi kirletmek...

Nefret etmek ne kötü; Allah için buğz etmek ne güzel...

Merhamet ne iyi; bir hâkimin zalime merhamet edip cezasını vermemesi ne kadar yanlış...

Savaş ne korkunç; izzet ve namusunu, vatani, kadını, çoluk ve çocuğunu korumak için cihat ne aziz.

Dünya hırsı ne boş; ahiret için hırs ne kadar yerinde.

İŞTE insanlara nasihat ederken de “nefret etme, sevme, düşmanlık etme...” demek ne kadar boş. İnsan nasıl değiştirdi fitratını? “Duygularının yönünü değiştir, bakış açısını değiştir.” demeli.

Bu noktada modelimiz Efendimiz (asm). O kadar çekingen olmasına rağmen çarşı, pazar dememiş, fakir, zengin, dilenci, yönetici dememiş, tebliğine devam etmiş. Hiç israf etmemiş ama hep cömertmiş. İnsanların en iffetlisi olmakla beraber evlenmiş. Hanımları ile en güzel bir ilişki ve diyalog içinde olmuş. Emrinde on yıl bulunan bir çocuğu bir kez bile azarlamayacak kadar yumuşak, ama savaşta Hazret-i Ali gibi bir cengaverin onun arkasında saklandığı cesur yiğit olmuş. Ülke yönetmiş, savaş kazanmış; ama en çok hanımı Hazret-i Aişe’yi sevdiğini arkadaşları arasında söylemekten de, onunla oyun oynamaktan da çekinmemiş.

İşte belki bu ayarları evde, iş yerinde, sokakta, sürekli doğru yapmanın ve doğru yere yöneltmenin ve bu nefisle olan cidalı her gün yaşamının zorluğundan, Rabbimiz her gün namazda bize Fatihâ’yı farz kılmış. “Allah’ım bizi sırat-ı müstakime ulaştır.” duasını her gün en az 40 kere yapalım diye...

Bu duayı, bu zorluğun ve ihtiyacımızın farkında olma bilinciyle yapma duasıyla... ❏

**Allah'ın sana ihsan ettiği gibi,
sen de insanlara iyilik et.**

—Kasas Suresi 77

Bir Cam, Bir Can, Bir Cihan

SELİM GÜNDÜZALP

CAMSIZ duvarlara zindan derler. Cam, duvarları ev yapar. Evin içi ve dışı, iki dünyanın keşiştiği yerdir cam.

Gündüz, evin güneşi; gece ay'ı, yıldızı olur cam...

Yunus'un dediği gibi, *"Dünya bir penceredir; / Her gelen baktı geçti..."*

Kimi cama bakar, kimi camdan bakar gider...

Cama bakan leke görür,

camdan bakan bi dolu dünya görür. Cam, cama bakana perde, camdan bakana âlem olur.

Dünya da bir camdır; sadece dünyaya bakanın gözüne perde olur, aldatır; dünyadan bakan kazanır: Dünya penceresinden ahireti görür, ona çalışır kazanır; Rabbinin isimlerinin tecellilerini, fiillerinin eserlerini görür; görür, büyür ve yürür...

...

CAMLAR canlarla canlanır. Camların ardında nice canlar yaşar. Dört mevsim, gece gündüz neler neler taşır içeriden dışarıya, dışarıdan içeriye. Camı "canı" gibi olur insanın; cama bir taş gelse canı tuz-buz olur.

Eskiden evler hayatla aynı hizadaydı, her şey eşit. Bakınca görecek yerde...

Şimdi göklere uzanan, her şeye tepeden bakıyor evler ve pencereler. Oysa tepeden

bakan göremez, uzaktadır o, yabancı gibidir...

...

Çocukken dudaklarımı değdirirdim cama, buğulanırdı ve sonra ağlardı. Cam ağlar mı demeyin. Can ağlar da, cam ağlamaz mı?

Salkım söğütleri seyredim. Bahardaki yediveren güllerinin pembeliğindeki akşamları temaşa ederdim.

YAĞMURUN çisil çisil yağmasını izlerdim. Taneleri dıştan vurup aşağıya doğru süzülürken, bir rüyanın içine dalar gibi akıp kaybolurlardı camdaki buğuda...

Defter yerine buğulanmış camlara yaptığımız resimler, yazdığımız şiirleri de hatırlayın. Pencereden bakarken, bir yerlerden çıkıp yanınıza geliverecek sanki çocukluğumuz. Camlar kirli çıki... Hatıra deposu... Anlatır mı acaba; kulak versek cama, yine çocuk günlerimizdeki gibi alınımızı dayasak, yan dönsek bir de kulaklarımızı dayasak, sessizce dinlese... Anlatır mı?..

Cam önü güzeldi. Yukarıdan sarkan asmalarla güzeldi.

Can dostumuzdu cam. Sütçüyü bilir, sebzeçiyi, mey-

veciyi tanır. Kedimiz, köpeğimiz, neşeli pencereyiz.

DAVULCU Mehmet Ağa'nın lapa lapa kar yağarken incecik bir ceketle sokak sokak nasıl dolaştığını ben izlerken üşürdüm. Onun nasıl üşümediğinin sırrını yine camdan öğrendim. Sorunca dedi ki: "İnsanlar yürekleri kadar sıcaktır. Allah, işine göre sabır verir insana..." Bir kamera olsaydı da çekeydim o zamanları dedim içimden, ama kameraların camları, evin camına benzemez ki... Kamera hayatı çeker, pencere hayata çeker. Üstelik pencere baktığın an gösterir, senden bir şey beklemez...

...

Televizyona da ilk çıktığı zamanlarda 'ayineyi cihan' demişler. Oysa asıl dünya aynası pencereyizdir; televizyon başkasının istediğini gösterir, pencereyiz bizim istediğimizi... Öyle ya, cam hayatla keşiştığımız yerimizdir, onunla görür, ondan konuşuruz, saklanacak sırrımıza onu bekçi yaparız. Soğuk oldu mu kapatır, sıcak oldu mu açarız. Birlikte yaşarız dört mevsimi.

...

Yıllar önce bir marangoz dükkânında camsız çerçe-

veler görmüştüm. Ne kadar camsız görünmüştü... Camı cam yapan ardındaki can imiş meğer... O eski fotoğraflardaki camlara ve camların gerisindeki yüzlere daha yakından bakın. Sırlarını açsa neler neler anlatır. Alnımızı bir dayasak cama duyar mıyız o eski zamandan sesleri... Çocukluğumuzdan koşarak gelir mi kaybettiğimiz sesler...

...

ŞİMDİ pencereyim önündeyim. Bir cama bakıyorum, bir camdan bakıyorum... Sudaki görüntüsüne dalıp giden, geçmiş yılların hatıraları içinde kaybolan ihtiyaç gibi... Bir gençliğimi görüyorum uzaktan uzağa, bir ihtiyaç halimi... Cam hayatıma ayna tutuyor.

Yunus gibi diyorum:

"Sular hep aktı geçti Kuru-du vakti geçti Nice han nice sultan Tahtı bıraktı geçti Dünya bir penceredir Her gelen baktı geçti"

...

Geçici burası. Pencereye perde çekilmeden değerini bilelim. Ahirette güzellikler görmek için pencereyi hazır etmeliyiz. Vakit akşam oluyor... ☺

TELEVİZYON VE DEPRESYON

PROF. DR. KEMAL SAYAR

HAYATIMIZI daha geniş bir dairede yaşamak, haberlere gömülüp kalmamak lazım. Bir seferliğine haberi okuduktan veya izledikten sonra ısrarla beş on sefer aynı haberi dinlerseniz, bu artık ikincil travmatizasyon sürecine giriyor. O haberler üzerinden biz örselenmeye başlıyoruz.

Çünkü kendimizi çok çaresiz hissediyoruz. O çaresizlik duygusu da insanı tükenmişliğe götüren bir şey. Bol cinayetli, bol komplolu sabah programlarından da kesinlikle uzak durulmalı.

İnsanı çok fazla kötülükle tanıştıran ve çok kötü bir dünyada yaşadığımız hissini uyandıran, adeta insanın iradesini felç eden yapımlar bizi umutsuzluğa ve tükenmişliğe sürükleyebiliyor.

İlle de televizyon seyredeceksek insana umut veren, insanın içini insani duygularla ısıtan, ısıtan yapımlara ağırlık verelim.

Herkesin birbirinin kuyusunu kazdığı yapımlar bir süre sonra adaletli bir dünyaya duyduğumuz inancı zedeliyor ve bizi her an teyakkuzda, her an kötülük bekleyen endişeli, vehimli insanlara dönüştürüyor.

BU konuda yapılan sayısız çalışmanın gösterdiği bir gerçek var; televizyon karşısında geçirdiğimiz saatler depresyona dönüşen saatlerdir, ne kadar ekran karşısındaysanız o kadar depresyona girersiniz.

İnsanı çok fazla kötülükle tanıştıran ve çok kötü bir dünyada yaşadığımız hissini uyandıran, adeta insanın iradesini felç eden yapımlar bizi umutsuzluğa ve tükenmişliğe sürükleyebiliyor.

TEK BAŞINA BİR OKUL HATTAT HAMİD

DOÇ. DR. RASİM SOYLU

DİL ve alfabe ilk insanlardan itibaren çok önemli bir iletişim aracıdır. Pek çok medeniyet ve teknoloji bugünkü Ortadoğu'da peygamberler eliyle insanlığa hediye edilmiştir. Örneğin gemi Hz. Nuh (as), saat ise Hz. Yusuf (as) eliyle insanlığa mal olmuştur. Yazının da kendisine suhuf gönderildiği rivayet edilen ilk peygamberler eliyle insanlığa hediye edildiğini İslami kaynaklardan öğreniyoruz.

İlk yazının doğadaki bitki ve hayvan suretlerinin çizimi ve soyutlanmasıyla geliştirildiği Mısır hiyerogliflerinden, Nebati, Arami ve Fenike alfabelerinden yola çıkılarak varsayılmaktadır. Arap alfabesi gibi Hint, Çin, Japon ve hattat Latin yazılarıyla da kaligrafi yani bir güzel yazı sanatı geliştirilmiştir.

HAT sanatının Kuran'ı en güzel bir şekilde yazma kaygısıyla geliştiği söylenebilir. Ancak hat sanatının Araplarda değil de Türkler içerisinde mükemmel bir hale gelmesi Türklerin İslam sanatına ve ilimlerine verdikleri önem ve değerden de kaynaklanmaktadır.

Hat sanatının bilinen en eski Üstadı Bağdatlı İbn-i Mukle'dir. Henüz o zamanlar Arap yazıları köşeli ve geometrik formlara sahip Kûfi yazı şeklinde idi.

MİLADİ 1200'lü yıllarda ise, Halife Mustasimî'nin hizmetkârı olduğu için Yakut-u Mustasimi olarak adlandırılan büyük sanatkar, Hat sanatının bugün "Aklam-ı Sitte" olarak isimlendirilen altı çeşit yazısını geliştirdi. Bunlar; Tevki, Rika, Muhakkak, Reyhani, Sülüs ve Nesih hatlarıdır. Bütün bu yazı çeşitleri Selçuklu ve Osmanlı hattatları elinde ölümsüz sanat eserlerine dönüşmüştür. Ayrıca İranlıların kullandığı Talik yazı da vardır ki, yine Osmanlı hattatları bu yazı çeşidinde de çok mükemmel eserler vermişlerdir.

Bu sebeple "Kur'an, Mekke'de indi; Mısır'da okundu; İstanbul'da yazıldı" vecizesi meşhur olmuştur. Gerçekten de dünyanın en büyük hattatları İstanbul'da yaşamıştır. Hat sanatının tarihinde pek çok büyük hattat bu topraklarda yetişmiştir.

Sultan II. Beyazıt'ın büyük iltifatlarına mazhar olan

Amasyalı Şeyh Hamdullah Çelebi (1429-1520) bu sanatta en önemli bir ekoldür.

HAFİZ OSMAN (1642-1698) ise yazdığı Kur'an ile meşhur olmuştur. Bugün bile dünyanın pek çok yerinde onun hattı esas alınarak Kur'an-ı Kerim basılmaktadır.

Ayasofya Camii içerisindeki Allah-Muhammed yazılarını Kazasker Mustafa İzzet Efendi adındaki bir hattatımız yazmıştır. Bu yazılar Ayasofya müzeye dönüştürüldüğünde kapıdan çıkartılmak istenmiş ancak tablolar çok büyük olduğu için kapılardan çıkarılamamış ve uzun seneler yerde kaldıktan sonra yeniden

"Çekme gam, destgirdir Allah." Hattat Hamid Aytaç (Destgir: Yardım eden, elden tutan)

eski yerlerine konulmuştur.

III. Ahmet ve II. Mahmut gibi bazı Osmanlı padişahları da hat sanatı ile ilgilendiler ve yazdıkları yazılar hala büyük camilerimizin duvarlarını süslemektedir.

BİR DE Hattat Hamid adı ile meşhur olan cumhuriyet döneminde yaşamış bir sanatçımız vardır ki, Hat sanatının günümüzde yaşaması açısından onun yeri çok önemlidir. Çünkü harf devrimi ve yasaklarla birlikte işsiz kalan pek çok hattat farklı mesleklerle uğraşmak zorunda kalırken Hattat Hamid matbaalarda çalışarak yine yazı ile uğraşmış ve hat sanatını gizliiden gizliye yaşatmaya devam etmiştir. Örneğin bu dönemde Hattat Halim Bey bir bağ almış ve özüm yetiştirerek geçimini sağlamıştır.

1891 yılında Diyarbakir'de doğan Hattat Hamid'in dedelerinden birisi de Tuhfet-ül Hattatin'de (Hattatlar Tarihi) yer alan bir sanatkârdır.

Hattat Hamid'in tokça sülüsle yazdığı enfes Arapça bir şiir. (Prof. Uğur Derman)

HATTAT HAMİD, İstanbul'da Sanayi-i Nefise Mektebinde de okumuş, önemli hat üstatlarından ders almış, ancak Birinci Dünya Savaşı ve Cumhuriyet yıllarının hengâmelerinde icazet alamamıştır. Aslında geleneksel sanatların hemen hepsinde bir üstatın icazet (diploma) almayan, o mesleği ifa edemez hatta eserine imza dahi atamaz.

Ancak bir kişi müstesnadır; o da Hattat Hamid. Onun hem yazılarına imza atması, hem de yetiştirdiği talebelerine icazet vermesi bütün sanat camiası tarafından istisna olarak kabul edilmiştir.

HATTAT HAMİD KİMDİR?

Hamid Aytaç (1891-1982), Diyarbakırlı, dünyaca ünlü hattatımız. Asıl adı Şeyh Musa Azmi'dir ve "Azmi" imzalı yazıları da vardır. Daha çok Hamid mahlasıyla tanınmaktadır. Yurt dışında "Hamid Al Amidi" olarak da tanınır. Başta Mısır ve Irak olmak üzere dünyanın birçok yerinde yazıları vardır. İstanbul'da Karacaahmet Mezarlığında medfundur.

ESKİLER “aşk olmadan meşk olmaz” derler. Meşk hat sanatında karalama (yani bir çeşit eskiz) talim ve eğitimde yapılan yazı denemeleridir.

Hat sanatında “fenafis sanat” olan Hattat Hamid, hat sanatına o kadar gönül vermiştir ki, bazen bir yazının istifinde çok zorlandığında onun çözümünü rüyasında gördüğü ve o şekilde tamamladığı bilinmektedir. Hamid Bey ile vefatından önce yapılan son mülakatta Şişli Camii yazıları ile ilgili bir hatırasını şu şekilde anlatır: “Camilerdeki yazılarımın en mükemmeli Şişli Camii’nin yazılarıdır. Bu bana Allah’ın bir lütfudur. Şimdi böyle bir yazıyı yazabileceğimi zannetmiyorum. Caminin mimarı Vasfi Bey akademiden arkadaşımıdır. Bu yazının yazılmasına merhum Necmeddin Hoca (Okyay) sebep olmuştur. Kendisi Kurân-ı Kerim’den bazı ayetler seçmiş, bana getirdi. Ben de bunlar arasından Tevbe

suresinin 18. ayetinin bir kısmı olanı seçtim. Önce kurşun kalemlerle istif şeklini karaladım. Asıl yazıyı yazarken Lâm Elif’leri bir türlü yerleştiremiyordum. Yorulmuşum. Işığı söndürdüm. Ellerimi göğsüme kenetledim. Gözlerimi kapadım. Kısa zamanda dalmışım. Rüya ile yakaza arasında yazının bütün istifi gözümün önüne geldi. Lâm Elif’ler ortada yerleşmiş olarak duruyordu. Heyecanımdan uyandım. Lâmbayı yaktım ve istifi tamamladım. İşte böyle sanatına o derece gönül vermiş bir insandır. Zaten İslam sanatında sanatkarlar için sanat, bir maddi menfaat veya

geçim aracı değil, bir gönül ve irfan müessesesidir.

HATTAT HAMİD, Cumhuriyet döneminin en yasaklı zamanlarında bile hat sanatını yaşatmaya ve öğrenci yetiştirmeye çok itina göstermiştir. Dünyanın farklı milletlerinden talebeleri ondan icazet almışlar ve bu sanatı devam ettirmektedirler. İcazet vermiş olduğu öğrenciler arasında Halim Özyazıcı, Hasan Çelebi, Hüseyin Kutlu, Fuat Başar, Ziya Aydın, Ahmet Fatih, Refet Kavukçu ve Yusuf Ergün’ün yanı sıra uluslararası talebelerinden belli başlı isimler olarak da Haşim-i Bağdadi, Yusuf Zennun, Ali Ravi, Mervan’ül-Harbi Eş Şemma el-Halebi; kadın talebeleri arasında ise Musullu Cennet ile Japon Minoka sayılabilir.

Hat sanatı gibi çok büyük ve önemli bir sanatı geliştiren ve günümüze ulaşmasına vesile olan tüm sanatkarlarımıza teşekkür borçluyuz. Onları rahmetle anıyoruz. ☞

Hamid Ayaç’ın Şişli Camii kapısı üzerindeki müsenâ celi sülüs istifi.

Şişli ve Söğütluçeşme camileri ile Sirkeci Hobyar Mescidi’ndeki yazıları, İstanbul Eyüp Camii’nin kubbe yazıları, Ankara Kocatepe Camii’nin mihrap üstü ve ana kubbe göbeği yazıları, Kasımpaşa Camii dış revakları üzerindeki Nebe’ suresi, Kadıköy Moda, Kartal, Pendik, Paşabahçe, Fındıklı, Hacıküçük, Çanakale Çan, Denizli Tavas camileri yazıları, mezar taşlarına hakkedilmiş hatları onun celi yazıdaki dehasını ve kudretini gösterir. Özellikle üstte resmi görülen, Şişli Camii kapısı üzerindeki celi sülüs aynalı istifi dünyaca ünlüdür. İstanbul Belediyesi Şehir Müzesi’nde 4603, 4604, 4605, 4626, 4651, 4658, 4661 numaralarda kayıtlı celi sülüs, celi ta’lik ve celi divanî yazıları da onun en güzel eserlerindedir.

**Ŗu sözün verdiği rahatlığı
hiçbir ilaç veremez:**
Allah'ın işlerine rıza gösterin.
Zira O, sizi sizden daha iyi bilir...
Sizin yararınıza olan her işten
sizi haberdar etmez...

— Hz. Abdülkadir Geylanî

ALLAH, DİLEDİĞİ GİBİ YARATIR

HZ. MERYEM MUCİZESİ

DR. SELÇUK ESKİÇUBUK

HAYVANLAR dünyasını gözlemlediğimizde, nesillerin genelde bir erkek ve bir dişiden ürediğini görürüz. İnsanlar da öyledir. Üreme kanunları onlar için böyle yazılmıştır ama bu kanunu yazan yüce Yaratıcı istediğinde bu kanunu değiştirir, tam zıddına da çevirir, nasıl isterse öyle yapar... Evet mülk Onundur, canlılar Onundur ve mülkünde dilediği gibi tasarruf eder, yaratır. Bu farklı üreme kanunlarının örneklerini hayvanlar dünyasında çokça görürüz. Mesela daha önce mikroskopla görülebilen canlılarda şahit olduğumuz eşeysiz üreme'nin, son yıllarda daha

büyük hayvanlarda da olduğu tespit edilmiştir.

İşte bazı şaşırtıcı örnekler:

Komodo ejderi: Dünyanın en büyük kertenkele çeşididir. 3 m boyunda ve 140 kilo ağırlığındadır. Dişi komodo ejderlerinin içinde erkek üreme hücresi oluşturacak bir kısım bulunur ve bu kısım zor durumlarda kullanılarak dişinin kendi başına yavrulamasını sağlar. Bu tespit bilim adamlarınca ancak son senelerde gözlemlenmiştir.

Testere balığı:

Boyu 4 m civarındadır. ABD'de Floryda'da gözle-

nen bir testere balığının dölenmeden hamile kaldığını ve yavruladığını çevre bilimcileri gözlemledi ve ilgili araştırmaları Current Biology dergisinde yayınladılar.

ARAŞTIRMACILAR; 20 yılın türü üzerinde yapılan araştırmalarında bakire doğumları tespit ettiler ve Biological Journal of the Linnean Society dergisin-

de yayımladılar. Mesela bazı engerek, anakonda ve boa yılanlarında döllenmeden gerçekleşen doğumları yakından gördüler.

KUZEY Carolinada dişi bir boa yılanı, herhangi bir erkek yılanla çiftleşmeden 2 kez doğum yaptı. Erkek yılanların hücrelerinde iki Z kromozomu varken, dişi yılanların Z ve W kromozomlarına sahip oldukları, yeni yavruların ise WW kromozomları taşıdığını tespit ettiler.

Bambu köpek balıklarında da aynı olayı gözlediler. Genetik test sonuçları bu olayı doğruladı. Söz konusu dişi bambu köpekbalığının babası yoktu ve döllenmeden iki kez yavrularını dünyaya getirmişti. Bu dişi bambu köpekbalığı da yine döllenmeden yavru olma yoluna gitti.

Kraliçe bal arısı erkek arılarla yaptığı birleşmeyle aldığı spermleri

tüm yaşamı boyunca sperm kesesinde biriktirir. Yumurtlama sırasında bu kesenin ağzını açarak dölediği yumurtalardan dişi işçi bireyler yaratılırken, kesenin kapalı tutulması sonucu **döllenmeyen yumurtalardan da erkek bireyler** yaratılırlar.

Domestik Tavuk denilen çiftlik tavuğu yumurtalarında 1/10.000'i döllenmeden bir horoz olabilecek yetenekte yaratılır.

...

HAYVANLAR dünyasında babasız üreme örneklerini yarata-

rak, kâinattaki kanunların mahkûmu olmadığını ve mahlukatını dilediği gibi yaratabileceğini gösteren Allah (cc), insanlarda da bunun bir örneği olarak Hz. Meryem'den Hz. İsa'yı babasız dünyaya getirmiştir.

KUR'AN bu mucize olayı şöyle anlatır:

"Ey Rabbim, bana bir beşer dokunmamışken benim nasıl çocuğum olur?" dedi. Allah buyurdu ki: "Evet öyledir. Lakin Allah dilediğini yaratır, bir şeyin olmasını dilediğinde Onun işi sadece 'ol' demektir; o da hemen oluverir." (Âl-i İmran Suresi, 47)

"Rabbim buyurdu ki: Bu (babasız çocuk yaratmak), bana çok kolaydır. Hem biz onu nezdimizden insanlara bir mucize ve rahmet kılacağız. Hem, bu önceden (ezelden) kararlaştırılmış bir işittir." (Meryem Suresi, 21) 📖

Döllenmeden hamile kalan Bambu köpek balığı ve yavruları

Günlerden “Bugün”

SENAİ DEMİRCİ

BUGÜNÜ günlerden bir gün sanıyorsun. Sıradan. Ömrünün günlerinden bir gün.

Hayır, bugün bir gün değil. Biricik. Bi'tane. Eşsiz. Benzersiz. Dünün hatıraları ile yarının hayalleri arasına paketlenmiş tatlı bir gün bugün. Başka hiçbir gün bu kadar zengin değil. Hem hatıralar var içinde hem ümitler. Armağanın bugün.

Yokluktan çıkarılmış. Sabah sürprizi olarak getirilmiş. Tam sana göre. İçinde tanındığın bir gün. Bilindiğin. Beklendiğin. Sevildiğin. Özlendiğin. Gülebildiğin. Ağlayabildiğin. Bıkabildiğin hatta. Bir tane daha gelir diye sıradan sanabildiğin.

Biricik bilseydin gününü nasıl da telaşlı olurdun, oysa. Son günün bilseydin, ilk günün olsaydı, hakkını vermek için telaşlanır da hakkını veremezdin. Demek ki son günün ya da ilk günün sanmadığın kadar, biricik günün olduğunu unuttuğun kadar “biricik” bugün.

BUGÜNE karşı tepkin nedir? Hayranlık? Minnettarlık?

Hayret edebilen bir varlık olarak yapabileceğin en anlamlı şey, hayret duygunu beslemek, büyütme ve geliştirmektir. Bugün, evet, sadece bugün, senden böylesi adam gibi bir karşılık bekliyor.

Bugün ömrünün ilk günü. Arkasında muazzam hatıralar saklıyor, önü sıra güzel yarınlar vaat ediyor sana.

Bugün, arkasında bıraktığı hatıralı günler sayesinde güzeldir. Hatıralarını paylaşanların gözünde hatırlı biri olarak var oluyorsun bugünde. Hiç hatıran olmasaydı, bugün hatırlı olmazdı sana. Düne dair hatırladığın elemler olmasaydı, bugün, elemlerin bitmesiyle gelen lezzeti, sıkıntıların geçmesiyle gelen huzuru sunamazdı sana.

Bugün ömrünün son günü. Geride bıraktığın binlerce günün acısı, hüznü, hatası, sevabı, doğrusu, eğrisi seni bugünün hakkını verebilecek kıvama getirdi.

RABBİNİN seni zahmete sokmadan pencerenin önüne getirdiği bugün, şimdi burada, hayretini hak ediyor, minnetini umuyor.

Sen ve bugün, bu kadar olağan sayılacak kadar berabersiniz, bütün zamanları damıtan, bütün varlığı eşliğine yığan olağanüstü bir ikramdır bu.

Hiç böyle bir gün görmedin. Göremeyeceksin de. İlk defa oluyor bu ve son kez. Biricik ve eşsiz. Tam sana göre. Tam senin için. Tam senlik. Bugün! 📧

Söz İncileri

Allah'ın Nuru Üflemele Sönmez

PROF. DR. ŞADİ EREN

"İslâmiyet güneş gibidir, üflemele sönmez.
Gündüz gibidir, göz yummakla gece olmaz.
Gözünü kapayan, yalnız kendine gece yapar."
(Bediüzzaman, Risale-i Nur)

"Onlar ağızlarıyla Allah'ın nurunu söndürmek isterler. Allah ise nurunu tamamlayacaktır. Velev kâfirler hoşlanmasalar da..."
(Saff Suresi, 8)

AYETTE geçen "Allah'ın nuru" ifadesi, "Kur'an, İslâm, Hz. Peygamber" şeklinde açıklanabilir.

Evet, tarih boyunca bu ilahi nuru söndürmek isteyenler kendileri söndüler. Onu yok etmek isteyenlerin kendileri yok oldular.

14 asırlık İslâm tarihi boyunca Müslümanlar çok büyük fitnelere yaşadılar. Kur'an, bütün bu fitnelere içinden korunmuş olarak çıktı.

Müslümanlara öyle zamanlar geldi ki, kendilerini himayeden aciz kaldılar. İnançlarını savunamadılar. Sistemlerini devam ettiremediler. Din düşmanları, onların bütün iyi özelliklerini kötü özelliklerle değiştirdiler. Fakat bir şeyi değiştiremediler: Kur'an'ı...

Bunu istemiyor değiştirdiler. Bilakis, en şiddetli bir arzuyla buna çalışıyorlardı. Zahirî şartlar, bu emellerine uygun görünmekle beraber, bu korunmuş Kitab'a bir şey yapamadılar. Hem de Kur'an'a bağlı olanların, onu koruyamadığı, hatta onu arkalarına attıkları bir zamanlarda bile... ❏

BAKKAL

YÜKSEL KARAHAAN

DOKUNAKLI bir baba hatırası dinledim Mehmet Ersöz hocamdan. Babası dindar, herkes tarafından sevilen bir insanmış. Bakkal dükkânı varmış. Dile kolay tam 70 yıl o dükkânı işletmiş.

Yaşı ilerleyince yorulmuş, artık dizlerinde derman gözlerinde fer kalmayınca, noktayı koymanın zamanı geldi demiş ve dükkânı tasfiyeye başlamış.

Sevdikleri şeylerden mahallenin çocuklarına dağıtmış. Çocukları bir güzel sevindirmiş. Peşinden hüzün gelen bir bayram olmuş çocuklara...

Bakkalı kapatacağı gün, her zamanki gibi sabah erkenden dükkânı açmış. Bir başka bakkala devrettiği kalan birkaç malı da teslim edip eve dönecekmiş.

Fakat vakit ikindiye geçmesine rağmen eve dönmeyince Mehmet hocam merak edip babasına bakmaya gitmiş. Bakkala vardığında

bakmış ki, babası boş raflar arasında ahşap sandalyesinde derin düşüncelerle oturuyor... 70 yıldır dolup boşalan raflar, artık boş, dükkân artık ıssız... Acaba ömür yıllarının raflarını ne ile doldurduk?..

Ve yerinden kalkmış. Kapıya yöneldiklerinde dükkâna dönüp içeriyi şöyle bir süzmüş... Ardından sormuş: Dükkân ne diyor biliyor musun?

"Bunca yıl teraziye, helale, harama çok dikkat ettin. Yalan söylemedin, kimseyi kandırmadın. Ama bir şeyi de beceremedin. Şu kapıdan giren müşteri ile dilenciye aynı muameleyi, aynı şefkati ve güler yüzü gösteremedin."

"Evet doğru söylüyor. İşte bu benim içimi yakıyor, çok üzüyor."

...

Böyle gül gibi insan derler ya; öyle insanlar gördü bu dünya. "Gül alırlar gül satarlar / Gül den terazi tutarlar / Gülü gül ile tartarlar / Çarşı pazar güldür gül!"

FRANSA'DA PEYGAMBERİMİZE HAKARETE

OSMANLI GEÇİT VERMEMİŞTİ!

İSMAİL ÇOLAK

FRANSA, kutsal değerlerimize saldırıda yine dur durak bilmiyor. Macron Hükümeti ve Charlie Hebdo dergisi, İslam'a ve Peygamber Efendimize (sav) hakaret etmek için bir kez daha sahne aldılar. Zira cemaziyülevvellerinde var; genlerine müzmin bir maraz olarak işlemiş. Sultan II. Abdülhamid'in saltanatı zamanında yaşanan aşağıdaki müessif hadiseler, bu hastalıklarının geçmişteki örneklerinden sadece birkaçı:

II. Abdülhamid Han, dinimizi, peygamberimize ve cümle

mukaddesatımıza yönelik Fransa ve diğer Batı ülkelerinden gelen her türlü taarruzu bertaraf etmeyi, devletin asli vazifesi olarak görmekteydi.

1741'de meşhur Fransız yazar Voltaire (1694-1778) tarafından kaleme alınan ve 1800'lerin sonlarında Paris'te sahneye konan "Muhammed yahut Taassub" isimli, Peygamber Efendimizi hakaret eden piyes, payitahtta büyük bir infialle karşılandı.

SULTAN ABDÜLHAMİD, menfur piyesi duyar duymaz elçilik vasıtasıyla harekete geçti. Oyun durdurul-

madığı takdirde bunun siyasi mesele yapılacağına ilişkin Fransız Hükümeti'ne bir ultimatom çekti. Osmanlı padişahı ve halifesinin tepkisine kayıtsız kalamayan Fransızlar, mecburen piyesin gösterimine son verdiler.

Voltaire'in "Muhammed'in Cenneti" adlı başka bir piyesi, 1900'de Paris'te oynatılmak istendiğinde, yine Sultan Abdülhamid'in ince diplomatik girişimleri devreye girdi; ismi ve muhtevası değiştirilerek ancak sahneye konulabildi.

DİĞER taraftan, 1875'de neşrettiği "Roland'ın Kızı" başlıklı piyesiyle İslam düşmanlığında Voltaire'den aşağı kalmayacağını ispatlayan Fransız Akademisi üyesi Henri de Bornier (1825-1901) ise, 1888'de "Muhammed" ismini taşıyan 1800 mısralık yeni bir dram yazarak, melun hünerini yeniden sergiledi. Dram, Peygamberimizi sahnede gösterdiği gibi, Onu, ailesini ve İslam'ı aşağılayıcı bir içeriğe sahipti.

Dahası Bornier, dramını, Fransa'nın ünlü tiyatrosu La Comedie Française'e kabul ettir-

İslam'a ve Peygamber Efendimize hakarete geçit vermeyen Halife II. Abdülhamid Han

Peygamberimize hakaret eden piyes yazan Henri de Bornier

Bornier'in meşum piyesini sahneleyen La Comédie Français Tiyatrosu

meye ve sahne provalarını başlatmaya da muvaffak oldu.

ABDÜLHAMİD HAN, "Halife-i Müslimin" sıfatıyla duruma derhal müdahale etti. Osmanlı'nın Paris elçisi Esad Paşa ve Fransa'nın İstanbul büyükelçisi Kont E. Montebella aracılığıyla fecaate el koydu. Fransa Cumhurbaşkanı Sadi Carnot'a haber göndererek; "oyunun kesinlikle oynanmamasını, oynanırsa bunun Türk-Fransız ilişkilerinin sonu olacağını" bildirdi.

Sonuç itibariyle Halife Abdülhamid, Fransa sınırlarında oyunun temsilini yine engelledi. Hatta gösterdiği duyarlılık ve katkıdan ötürü Sadi Carnot'u, Osmanlı nişanı ile onurlandırmayı ihmal etmedi.

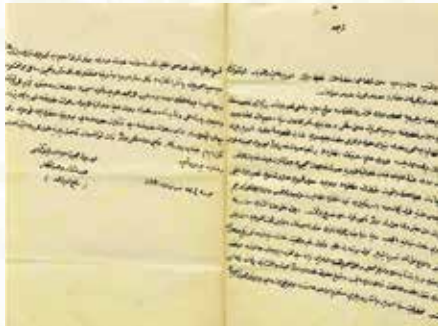
Bu münasebetle Fransa elçisi E. Montebella, piyesin yasaklandığını 22 Mart 1890'da Sultan Abdülhamid'e şöyle bildirdi:

"Bornier'in yazdığı 'Muhammed' adlı faciyanın daha önce Paris Tiyatrosu'nda oynatılması

kararlaştırıldığından, bunun önlenmesi hususunda Hazret-i Padişahiden defaatle engelleme teşebbüsünde bulunmam için uyarı aldığımı hükümetime bildirmiştim. Meclis-i Vükela'nın bu sabahki toplantısında, bu faciyanın Fransa'nın bilcümle tiyatrolarında oynatılmasının yasaklanmasına karar verilmiştir.

Hazret-i Hünkârın, hükümetim tarafından alınan bu kararı, hem kendilerine hem de Osmanlı Hükümetine karşı hükümetimin dostluğuna bir delil olarak değerlendirileceğini inanıyorum. Bu karar yeniden başlayacak dostluğumuzun teminatı olur ümidindeyim."

Kutsal değerler söz konusu olduğunda, dün neyse bugün

Liverpool İslam Cemiyeti ikinci reisi Refiüddin Ahmed'in melun tiyatroya mani olduğu için Sultan Abdülhamid'e gönderdiği teşekkür mektubu

Paris Elçisi Esad Paşa'nın 27 Ekim 1879'da Fransız Hükümeti'ne gönderdiği protesto metni

de milleti ve devletiyle aynı şuur ve hassasiyete sahibiz. Yahya Kemal, şu tespitlerinde yerden göğe haklı: "Türk milleti, Osmanlı asırlarında İslamiyet'e çok fazla inanıyordu. O kadar ki, İslamiyet'e gerek uzak, gerek yakın mazide ve gerekse halde vâki olan her tarizi (taş atmayı) aynen kendine ait sayardı."

Son söz: Güneş balıkla sıvanmaz; İslam'ın ve Onun (sav) nurunu kimse söndüremez. ☞

KUYULAR

YASEMİN BAHAR

KUYULAR... Hep korkutucu gelmiştir bana kuyular. Hz. Yusuf'un küçükük yaşta kuyuya atıldığını öğrendiğimden beri korkarım kuyulardan.

Belki bedenen hiç atılmadım kuyuya lakin yüreğimde düştüğüm çok oldu. Düşüp de karanlığa hapsediğim, belki de hapsediğümü sandığım zamanlarım oldu.

Öyle anlarda hep bir ışık aradım, bir yol gösterici. Bulamadım. Belki de bulmuştum ama farkında değildim.

Yine öyle zamanlarda kesişti Ömer amcayla yolum. Ömer amca kendi halinde boyacılık yapan bir adamdı. İş yerimizin hemen önünde durur, işe gidip gelenlerin ayakkabılarını boyardı. Cuma günleri boya sandığını güvenliğe emanet eder, sakalını yanında taşıdığı küçük tarağıyla tarar, başındaki beresini beyaz renkli takkesiyle değiştirir ve köşedeki camiye doğru yürürdü.

Adımları ne yavaş denilebilirdi ne de hızlı. Ama ben öyle sanıyorum ki yüreğinde dört-nala koşan at vardı da, o ata yetişmek için ritimli atardı adımlarını.

Camiden dönerken de izlerdim kendisini gizli gizli. Öyle sakin ve huzurlu hali oluyordu ki, o dinginliğini kıskanıyordum.

Nasıl oluyordu bu haletiruhiyesi? Nasıl yüzünde beliriyordu aydınlık?

Arkadaşlardan da duymuştum, üç beş kuruş kazanıyormuş lakin dilinde hep şükür vardı. Hepimizin Ömer amcası olmuştu bir anda. Hiç sevmediğim kösele ayakkabıları, sırf yanına gidip iki kelam edebilmek için satın almaya başlamıştım. Bazen bilerek arkadaşlara "Ayağıma basın da kirlensin şu ayakkabılar" dediğim bile oluyordu. İşte böyle

zamanların birinde hiç unutamayacağım cümleleri sarf etmişti Ömer amca; hepimizin Ömer amcası.

BİR GÜN dayanamadım ve sordum: Ömer amca nedir senin sırrın? Çokça sıkıntıda-sın lakin hep bir dua halindesin? Hiç mi şikâyet etmezsin?

"Niçin şekva edeyim be evladım? Öyle zamanlarda şöyle derim kendime; Kime, neyi şikâyet edersin ey Ömer? Ondan başka gide-

cek yerin var mı ki? Kim giderebilir sendeki bu hüznü? Kim giderebilir içindeki sıkıntıyı Ondan başka! Kim sulayabilir yüreğindeki umudun çiçeklerini? Kim dallanıp budaklandırır ruhundaki ağaçları? Kim güzelleştirebilir içini ve dışını Ondan başka?!"

...
ÜŞÜYORUM dediğinde, ısıtır mı sanıyorsun sobanın içindeki kömürler seni? O izin vermedikçe!

Yanıyorum dediğinde, soğutabilir mi klimanın serinliği seni? O izin vermedikçe!

Düşüyorum dediğinde kim tutar ellerinden? Yanındayım diyerek, ilk fırsatta seni terk eden arkadaşların mı? Ömür boyunca tutacağım bu elleri diyen yüreğinin diğer yarısı mı? Ondan başka kim hesapsızca uzatır sana yardım elini? Kim kaldırır seni düştüğün yerden? Tam düşüğün yeri sen bile unutmuşken, kim unutmaz seni tam da o yerden ayağa kaldırır? Hem de

eskisinden daha güçlü bir şekilde? Ondan başka, kim?

Gittiğin tüm kapılar yüzüne bir bir kapandığında; başın sıkışırsa bana gel diyenler en ufak bir hatanı yüzüne vurduğunda; yanında, yüreğinde sandıkların bir espriyle senin yüreğini dağladıklarında; eskisi gibi değilim, kötüyüm biraz galiba dediğinde kendi kötü durumlarını bir bir sıralamaya başladıklarında; derdini seninle paylaşıp o derdine ortak olmak yerine, senin derdini bir başkasının kahvesinin yanında dile getirdiklerinde... Kimi bulacaksın sığınacak; yardım ve eman isteyecek? Ondan başka, kimi?

YERE düşen yağmur tanesinde, havada uçuşan kuşları gördüğünde, toprakta biten bin bir çeşit çiçekleri kokladığında, gözünle takip etmekte zorlandığın kelebeğin kanatlarındaki sanatı fark ettiğinde, gün batımını renkleriyle cümbüşe çevirenin varlığını tâ yüreğinde hissettiğinde, uğur böceğinin uçuşundaki umuda bakıp gözlerin dolduğunda, yeşile bakıp huzur bulduğunda, maviye bakıp ümidini dirilttiğinde, işte Onun işaretlerini bulacaksın baktığın her yerde!

Gökyüzünde, yeryüzünde, yanında, yörende, yüreğinde, zihninin her hücrelerinde, bedeninin her bir detayında parmak izi olanı göreceksin.

Yalnız olmadığını, seni gözetten birinin olduğunu, ağlamalarının ve gülümsemelerinin boşa gitmediğini idrak edeceksin. İdrak edeceksin seni var eden birinin olduğunu, bu gurbete temelli gelmediğini, bu gelişin bir gidişi olduğunu anladığında değişeceksin. Ve üşümeyeceksin bir daha, yanmayacaksın da. Her daim şükür diyeceksin. Üşüten ve ısıdıran Allah'a şükürler olsun diyeceksin...

...
ÖYLE bir adamdı Ömer amca. Her namaz vakti ve her Cuma günü adeta süslenerek gittiği camide şimdi cenaze namazını kılınıyordu. Bana kuyuları sevdiren adamdı, camiye kalbimi ısıdıran, içimdeki atları dörtlüğe koşturan adamdı.

Çok şükür ki tanıdım kendisini. Çok şükür ki tanıttı kendisini bize. Ona binlerce adet şükür olsun ki, kesiştirdi yollarımızı...

VARLIKLAR KENDİLERİ İÇİN Mİ ÇALIŞIRLAR?

PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR

Bu ifadelerle felsefecilerin “Her bir zihayatın neticesi kendine bakar veyahut insanın menafiine aittir.” iddialarına cevap verilmiş ve deliller ile çürütülmüştür.

Milyonlarca canlı türleri içerisinde insana hizmet eden ve onun ihtiyaçlarını görenlerin sayısı çok azdır. Bu görüşe göre, diğer bütün canlıların neticesi kendi varlığına bakmış oluyor. Yani, meselâ aslanın yaratılış gayesi, aslan olmak, kendine takılan cihazlarla bir ömür boyu rızkını arayıp bulmak, parçalayıp yemek ve hayatını böylece devam

“Her şeyin, her zihayatın neticesi ve hikmeti kendine ait bir ise Sâni’ine ait neticeleri, Fâtır’ına bakan hikmetleri binlerdir.”

(Bediüzzaman, Sözlür)

ettirmek ve sonunda ölümü tadarak dünya sayfasından silinip kaybolmaktır.

Bu yanlış anlayışa göre, insana hizmet etmeyen bitkilerin ve cansız varlıkların da yaratılışları hikmetsiz, mânâsız olur. Güneş sistemimizde bile sadece güneş, ay ve dünyanın insana hizmet ettiklerini görüyoruz. Diğer gezegenlerden, yıldızlar âlemine kadar sayısız varlıkların yaratılış gayeleri ne kendilerine bakan cihetle, ne

de insana hizmetleri yönüyle izah edilemez. Çok büyük bir çoğunluk gayesiz ve hikmetsiz kalır.

...

KÂİNATIN meyvesi olan insanın, saçından tırnağına, organlarından hücrelerine kadar her şeyinin hikmetle dokunması, kalbinden aklına, hafızasından his dünyasına kadar her latifesi-nin hikmetli, faydalı olması gösteriyor ki, insan meyvesi veren bu kâinat ağacının da her şeyi hikmetlidir. Ancak bunların tamamının insanla doğrudan ilgili olması gerekmez.

NUR Külliyyat’ında eşyanın (şeylerin, varlıkların) yaratılış gayeleri üç ana madde halinde işlenir. **Birincisi**, Cenâb-ı Hakk’ın kendi cemâl ve kemâlini mahlukat aynalarında bizzat müşahede etmesi; **ikincisi** dünyanın ahirete tarla olması,

yani cennet ve cehennem namına vazife görmesi; **üçün-cüsü** de dünyaya gönderilen her canlının bu âlemden istifade etmesi, kendi mahiyetine göre zevk alması, böylece fitrî bir şükürde bulunmasıdır.

...
ISRÂ Suresi, 44. âyet-i kerîmede şöyle buyrulur:
"Yedi gök, yer ve bunların içinde bulunanlar Allah'ı tesbih ederler. Her şey Onu hamd ile tesbih eder..."

Her şey kendi mahiyetine göre en mükemmel ve noksansız yaratılmasıyla Allah'ı tesbih etmekte ve Onun kemâlini ilan ile medih ve senada bulunmaktadır. Bunu, hayvanlar, bitkiler ve cansız varlıklar sadece hal diliyle yapmakla kalmazlar, her birinin bilemeyeceğimiz bir keyfiyetle, hususî tesbihleri de vardır. Nitekim ayetin devamında "Lakin siz onların tesbihlerini fehmedemezsiniz." buyrulmaktadır.

Bir incir ağacının meyveleri on binlerce çekirdek vermekte ve bunlardan sadece birkaçı ağaç olmaktadır. O halde, bu kadar çok meyvenin ve sayısız çekirdeklerin gayesi sadece nesilerinin devamı ile açıklanamaz. Burada birinci gaye hükmediyor ve o ağacın bütün özelliklerinin o küçük çekirdeklerde yerleştirilmesi gibi büyük bir sanat mucizesi sergileniyor, bunu ise insanlar sadece ilmen biliyor ve yine sadece birkaç incir üzerinde ilmî araştırma yapıyorlar. Bu sayısız denecek kadar çok çekirdeklerdeki bu ince sanatı Cenâb-ı Hak bizzat müşahede

ediyor ve o ağaca mükemmel meleklerine de bir derece seyrettiriyor.

...
"Felsefe ise, eneye mânâ-yı ismiyle bakmış. Yani, kendi kendine delâlet eder, der; mânâsı kendindedir, kendi hesabına çalışır, hükmeder..." (Sözler)

Böyle bir bakışın ne kadar kısır ve sönük olduğunu, örnek olarak, bir elma ağacı üzerinde tahlil edelim.

BU ağaç kendi kendine delalet eder, yani ona bakan insan "Bu bir elma ağacıdır." der. Mânâsı kendindedir, yani kendi taşıdığı özelliklerini inceleyenlerin nazarına arz eder. Bu iki nokta onun "ne olduğu" hakkındaki soruların cevabıdır. Bu ağacın "görevi nedir?" sorusunun cevabını felsefe "kendi

hesabına çalışır." şeklinde vermektedir. Buna göre, elma ağacı, meyvelerini kendisi için vermektedir. İşte bu noktada felsefe iflas eder.

ÇÜNKÜ bütün akıllar ittifakla hükmederler ki, elma ağacı meyvelerini insan için vermektedir. O meyvede sergilenen bütün faydalar insan içindir. Halbuki o ağaç ne kendisini tanımaktadır, ne de insanı; her şeyiyle insana göre planlanmış bir tezgâhtan, bir fabrikadan başka bir şey değildir.

Bir fabrika, niçin ve kimin için çalıştığını bilmediği gibi, bu elma ağacı da kendi mahiyetine konulan özelliklerle Allah'ın Rezzâk ismine, Hakîm ismine, Kerîm ismine ayna olduğunun fakında değildir.

Bu örneği başka varlıklara uyguladığımızda, sonsuz denecek kadar çok safsatalar ortaya çıkar. Sadece üç misal vermekle yetinelim. Bu anlayışa göre, güneş kendi yolunu görmek için ışık saçmakta, hava kendi menfaati için kanımızı temizlemekte, dünya kendi hedefine doğru yol almaktadır...

Kendini bilmeyen bir varlık, kendi için çalışmaya-çağına göre, onu kim, ne için çalıştırmaktadır!?

SAYILI SÖZLER

Kadim bir gelenektir, Askalâni ile şöhret bulan "münebbihat" geleneği. Sözleri "bir" "iki" "üç" diye bölümleyen kitaplar; gerçeğe doğru yürürken adım sayar gibi. Böyle bir sayfa olsun istedik; akılda kalsın, kulağa küpe olsun diye. Dilden dile gezsin, tatlı paylaşımların bahanesi olsun diye...

Hakk'a delil arayan ile Hakk'la delil arayan aynı değildir.

(Birincisi dışarıda Hakk'a şahit arar, ikincisi kendisini Hakk'ın şahidi görür.)

— *Ataullah İskenderî*

Huzurun **iki sırrı** vardır:
Allah'ın dilediğidir olan.
Olması gerektiği kadardır olan.

Gurbet ve sıla

Rabbini bilene gurbet yoktur,
Rabbini bilmeyene sıla bulunmaz.

İnsan **iki yerde** kendi başınadır:
İman ederken ve ölürlen.

— *Martin Luther*

3

Arkadaş, kardeşini üç şeyde korumadıkça arkadaş olmaz: Sıkıntısında, yokluğunda ve vefatında.
— İmam Ali [ra]

“Hayır” diyememenin üç sonucu:

- Kişisel sınırların ihlal edilir
- Stres ve iş yükün artar
- Arkadaşlıkların zarar görür

Üç kapıyı açan kuluna Allah üç kapıyı kapatmaz:

Şükür kapısını açınca, artırma kapısını kapatmaz.

Dua kapısını açınca, kabul kapısını kapatmaz.

Tövbe kapısını açınca, mağfiret kapısını kapatmaz.

— İmam Ali [ra]

4

Peygamberimizden dört ‘yol ağızı’ tavsiyesi:

- Gemini yenile, deniz çok derin.
- Ağızını hazırla, yol çok uzun.
- Yükünü hafiflet, yokuş çok sarp
- Yaptığını içtenlikle yap, gözetilmektesin.

Şu dört nasihatimi unutma ey oğul!

- Çocuğunu çok beğendiğini başkalarına anlatma.
- Hizmetçinin çok hünerli olduğundan başkalarına söz etme.
- Atından ve kılıcından bahsetme.
- Gördüğün rüyaları her yerde anlatma...

— İmam Gazâlî (ra)

ORTAÇAĞDA MÜSLÜMANLARI

BİLİM VE ARAŞTIRMADA ZİRVE YAPAN SIRRI NASIL YAKALAYABİLİRİZ?

PROF. DR. OSMAN ÇAKMAK

MÜSLÜMANLARIN bilim alanında sistematik düşünme biçimine Kuran-ı Kerim’le kavuştu ise peki bu kavram sisteminin şekli ve muhtevası nasıldı? Bu sorudan doğan başka bir soru: Kuran-ı Kerim ile gelen kavramsal dönüşümler ve değişen paradigmlar nelerdir?

Kuran’ın mesajını anlamayı birinci gündem maddesi haline getiren Müslümanlar kendilerini büyük bir araştırma şevkinin içinde buldular. Kuran-ı Kerim’de geçen “emr” ve “ilm” kavramları her varlığın bir sistematigi ve çalışma prensibi bulunduğu anlatılıyordu. Eşyanın hakikatının öğrenilmesi isteniyordu. Sonuçta mantık, fizik, kimya, astronomi, botanik gibi bilimlerde büyük keşifler ortaya çıktı.

KURAN’DA “emr” 250 defa geçer. Emr ile ifade edilen, Allah’ın ‘Hak’ isminin tecellileri esasen tabiat kitabındaki ‘bilimsel gerçekler’dir. Tabiat, bir sanat galerisi ve fuar gibi olmasıyla Allah’ın isim ve sıfatlarına

ayna olmaktadır. Hangi varlığa nazar edilse, orada Allah’ın varlığını ve birliğini ihtar ve işaret eden bir levha görülür. Onun için her şey Allah’ı hatırlatıp tevhidi bir huzuru kazandıran birer vasıta haline alır; Kuran, kainat kitabını okutturan ve ders veren bir öğretmen konumuna çıkar. Bu yüzden bilimle Kuran’ın, Kuran’la kainatın ayrıklığı ve laikliği düşünülemez.

ISLAM’DA ilme, öğrenmeye ve düşünmeye verilen önem, aslında insana verilen önemin bir göstergesidir. Çünkü insanlar dünyaya bir ilim öğrenme programı ve

donanımı ile geliyorlar. Mahiyet itibarı ile her şey ilme bağlı bulunmaktadır. Hz. Peygamber, Kur’an vasıtasıyla Müslümanlara ilmin ve tefekkürün en büyük ibadet olduğu dersini verdi. “Bir saat tefekkür bir sene ibadete eşdeğerdir” dedi.

...

Asrı Saadet ve devamındaki asırlarda Müslümanlar Kuran’ın her cihetten insanı marifetullah adına tabiattaki sırları öğrenmeye teşvik ettiğini gördüler. Bu teşvik bilimsel araştırma için şevk ve heyecan doğurdu. İlahi rızaya ermenin en önemli bir yolu, tabiat kitabında esma tecellilerini (yan-sımlarını) okumak ve böylece tahkiki imana ulaşmak... Bilim marifete basamak olunca, ilimden irfana giden yol açıldı.

Müslümanlar, kainatı bir kitap gibi okumaya ve sırlarını bir bir çözmeye başladılar. Bilimsel araştırma, teknik çalış-

ma ve mesleki faaliyetlerin ibadet hükmünde olduğunu Kuran ve Hadislerden ders aldılar. Bu anlayış bilimsel sıçramada en büyük şevk kaynağı oldu. Arkasından maddi terakki ve gelişme sökün etti.

ASR-I SAADET ile başlayan dönemde araştırmacı ve gözlemci bir toplum olmanın alt yapısı böylece kuruldu. Çünkü "Kainat kitabını" okumak Kuran'ın emri idi. Kainat kitabını "okumak" için gerekli ve geçerli yol, fen ve matematik ilimleri ile ve sanatla yoğun bir şekilde meşguliyetten geçiyordu.

Matematik ve fen bilimlerinde gelişme mantıklı tutarlılığın önünü açtı. Doğru bilgi için testler geliştirildi. Tüm testler, mantıklı, gözlemlere tutarlı ve uyumlu ise geçerli olabiliyordu. Kuran'ın mesajları bu şekilde doğru anlaşıldı.

İslam'da ilme, öğrenmeye ve düşünmeye verilen önem, aslında insana verilen önemin bir göstergesidir.

Hz. Peygamber, Kur'an vasıtasıyla Müslümanlara ilmin ve tefekkürün en büyük ibadet olduğu dersini verdi. "Bir saat tefekkür bir sene ibadete eşdeğerdir" dedi.

...

ANCAK 12. Asırdan sonra bir takım Yunan orijinli yanlış felsefi akımların ve bâtıl cereyanların etkisi ile ilimdeki motivasyon yavaş yavaş kayboldu. Bilimler daha önce Kuran'ın bakış açısı ile bir bütün olarak değerlendirilmekte idi. Bu bakış açısının terkedilmesi ile bilimler "dini" ve "dünyevi" diye ayrıma tâbi tutuldu. Fen bilimleri gibi "dünyevi" addedilen bilimler gözden düşmeye başladı.

Eski Yunan düşünce geleneğinin kavramsal yapıları Müslüman düşünürler ve kelimacılar tarafından Kur'an'daki kelime dokusuyla ciddi bir şekilde karşılaştırılarak değerlendirilmesi gerekiyordu. Bu bozulmanın en çarpıcı örneklerinden biri vücut (varlık) kavramının lisanlarda, Kur'an'daki en temel kavram-

lardan biri olan hak (gerçeklik) kelimesinin yerine geçmiş olmasıdır. Bu kavramsal bozulma Kuran'daki diğer birçok kelimenin de kullanım çerçevelerinin dışına itilmesine yol açtı.¹

Halbuki bu kelimeler gerçekliğin tanınmasında ve bilinmesinde en zengin ve en uygun kavramlar ağacını meydana getirmektedir.

Müslümanların lisanında meydana gelen bu ciddi kavramsal değişimin sonucu olarak, dünyaya ve olaylara bakışlarda da değişim oldu; gerçeklik (hak) kelimesi yerine varlık (vücut) merkezli bir kavramlar örgüsü hâkim oldu.

Tüm bunlara Kadim Yunan anlayışının yerleşmesine tepki olarak ortaya çıkan bilimlerdeki bölünme sebep olmuştu. Kelamcıların bu akımlara çözüm sunamamaları da içe kapanmayı netice verdi ve korumacı anlayışı doğurdu.

BİLGİ ile gerçeklik arasındaki alaka bu şekilde kopunca araştırmalar geleneği zayıfladı.² Müslümanlar bilimsel araştırmalardan çekildiler.

Müslümanlar, kainatı bir kitap gibi okumaya ve sırlarını bir bir çözmeye başladılar. Bilimsel araştırma, teknik çalışma ve mesleki faaliyetlerin ibadet hükmünde olduğunu Kuran ve Hadislerden ders aldılar. Bu anlayış bilimsel sıçramada en büyük şevk kaynağı oldu. Arkasından maddi terakki ve gelişme sökün etti.

geçirebilir miyiz? Ya da bu sorumuzu şu şekilde değiştirebiliriz:

FENLERİ bir kainat kitabını okuma disiplini ve marifet vesilesi haline getirecek ve böylece insanımıza aynı zamanda bilimsel bakış açısı ve araştırma ruhu kazandırabilecek bir potansiyel ve aksiyon ülkemizde ya da dünyanın her hangi bir

köşesinde mevcut mu?

Bu sorulara bir çırpıda cevap vermek yerine, nasip olursa sonraki yazımızda konuyu daha ayrıntılı ele alalım. ☞

Kaynaklar:

1. Bu kavramsal bozulma ve sonuçları konusunda tafsilatlı bilgi için bakınız: Kocabaş, S. (1997).

İslam'da Bilginin Temelleri. İstanbul: İz Yayıncılık

İslam medeniyetinin gerilemesi ve sonunda etkinlik açısından ortadan kaybolmasının temelinde şu hakikat bulunuyor: Başlangıçta doğru anlayan ve anlaşılan/hayata doğru yansıyan Kuran'da verilmiş kavramsal yapılar sonraki yıllarda ihmaller yoluyla bozulmuştur. Özellikle Yunan felsefesi ve İsrailiyat'ın müdahalesi ciddi kavram kargaşası ve bozulmasına yol açmıştır.

Kuran-ı Kerim'in ve Hadislerin ortaya koyduğu orijinal anlayıştan bir sapma ve ayrılma olmuşsa, bunu anlamının kolay bir yolu vardır: Bunun için o çağlara gidilmeli ve 7-12. Asırlardaki bakış açısı ve orijinal ve asli kavramlarla buluşulmalı ve sonraki yıllardaki kullanım ve anlayışla karşılaştırılmalıdır. Bu konudaki bir çalışmayı Şakir Kocabaş ve ekibi yapmıştır.

2. Son büyük Müslüman bilim felsefecisi ve aynı zamanda Maliki hukukçusu olan İbn Rüşd, bilim ve felsefenin fikhî gerekliliğini Faslı'l-Makal isimli kitabında tafsilatlı bir şekilde ortaya koymaktadır. Bakınız: Hourani, G.E. (1976). Averroes: On the harmony of religion and philosophy. London: Luzac & Co.

bulunmaktadır? Bu yönde bir çaba mevcut mu?¹

HEMEN belirtelim ki, felsefenin ateizme hizmet eder hali ve fen bilimlerinde hâkim dünyevilik ve ateist felsefe, fen bilimlerine Müslümanların soğuk bakmasına yol açmaktadır. Bu uyuşmazlık, bilimdeki motivasyonsuzluğun temel kaynağını teşkil etmektedir.

Şu halde şimdi olduğu gibi fen ve dini bilimlerin ayrık bir halde kalması ve fen bilimlerinin inançsızlığa alet edildiği sürece Müslümanların bilim ve araştırmadaki motivasyonu tekrar kazanmaları mümkün görünmüyor.

O halde bilim ile İslamiyet'in hakikatlerini birlikte (mezcederek) sunan bir metodu yeniden hayat

MÜSLÜMANLARIN mirasını devralan Avrupa ise bilim ve gerçeklik arasındaki alaka ile hiç ilgilenmediler. Çünkü tâbi oldukları Aristo felsefesi ve materyalist anlayış "hakikat" (Hak isminin tecellisi) yerine "varlığı" öne çıkarıyordu.

Müslümanların ilk 6 asır ilimde, bilimde ve fikirde büyük gelişme içinde olduklarını gayet iyi biliyoruz. Müslümanların bilime ve bilgiye dair yeni kavram sistemine Kuran sayesinde kavuştuklarını da biliyoruz.

...

Müslümanlar başlangıçta bilimlerde çok önemli deneysel çalışmalar yaptılar. Üstelik bilimlerde "araştırma metodolojisi" geliştirdiler. Neden ve hangi saikle bu başarılı metodolojileri terkettiler? Bugün bile Müslümanların büyük bir çoğunluğunun aynı menfi tutumu devam ettirmelerinin altında, söz konusu tarihi kırılmanın etkisi var mı?..

Müslümanların bilimdeki altın çağında olduğu gibi bilim ve araştırmada motivasyonu tekrar kazanmak için nasıl bir dönüşüme ihtiyaç

Uzun ve kısa

ÖZKAN ÖZE

iNCEKİK bir kelebek, sabah kozasından çıktı ve kanatlarını kurutmak için ihtiyar bir kaplumbağanın üzerine konuverdi. Güneş, civardaki yüksek yüksek tepelerden seke seke kaplumbağanın sırtına kadar gelince, kelebekçik şöyle bir titredi, güzel narin kanatlarını birkaç kere açıp kapadı ve bir fasulye filizini ağır ağır çiğneyen ihtiyar kaplumbağaya:

“Merhaba babalık” dedi.

“Sana da merhaba” dedi ihtiyar kaplumbağa.

“Pek bir yaşlı görünüyorsun” dedi kelebek.

“Öyleyim” diye cevap verdi kaplumbağa.

“Ben daha bu sabah doğdum” dedi kelebek.

“Ben doğalı yüz yıl oldu” dedi kaplumbağa.

“Yüz yıl ne uzun bir zaman” dedi kelebek...

“Geçip giden her şey kısadır” dedi kaplumbağa.

Ve taze fasulye filizini, ağır ağır çiğnemeye devam etti...

ALIŞKANLIKLARIMIZ BİZİ ŞEKİLLENDİRMESİN

ELİF E. BAYRAKTAR

BİR kişisel gelişim sitesinde adaptasyon üzerine yazılmış olan bir makale dikkatimi çekti. İnsanın inanılmaz bir adaptasyon gücü olduğu ve günlük yaşantımız içerisinde farkına varmaksızın, defalarca adapte olduğumuz anlatılıyordu yazıda. Şöyle devam ediyordu yazı:

“Adaptasyon, yani, organizmanın yaşadığı ortama uyum sağlayabilmesi, hayatta kalabilme ve işlevsel olabilmek için kritik önem taşıyor. Gün boyunca deneyimlediğimiz, hızla değişebilen, çok çeşitli duyuşsal uyarıların bir düşünün. Gördüğümüz, duyduğumuz, hissettiğimiz, kokusunu aldığımız ve tattığımız bunca uyarana adapte olabilmeye becerimiz gerçekten fevkalade.

Örneğin, zifiri karanlık bir iç mekândan, öğle güneşiyle aydınlanan dış mekâna çıktığımızı düşünün. İlk başta gözlerimizi tam olarak açmakta zorlanırsınız, ama hızla bu yeni ortama tamamen alışır, hatta ışığın ne denli kuvvetli olduğunu unutursunuz... Karşılaştığımız bir uyarı, ilk anda çok fark ediliyor; ancak, zamanla giderek daha az dikkat çekiyor; sonra ise, bir noktada, tamamen adapte olunuyor ve neredeyse farkına bile varılmıyor.”

MESELA sürekli cildimizle temas halinde olan giysilerle muhatabız. Ancak onları her an hissetmeyiz. Bunun önemli bir sebebi var. Derimizdeki alıcılar belli bir süre sonra, cildimize temas eden maddeye ilişkin duyu sinyallerini beynimize iletmeyi durdururlar. Bunun nedeni cildimizin, kendisine temas eden maddeye karşı alışkanlık kazanmasıdır.

Bir an bedenimizdeki bu ‘alışma’ mekanizmasının olmadığını düşünelim; ne olurdu?.. Üzerimizdeki giysileri sürekli olarak hissetmek kuşkusuz bizim için eziyet haline gelirdi. Dikkatimiz her an çorabımızın

sıkın lastiğinde ya da gömleğimizin sert manşetinde yoğunlaştığını bir düşünün... Hatta bu yüzden, dokunduğumuz diğer cisimlerden gelen sinyalleri algılamakta zorluk çekerdik. Yaşamımız, bu sıkıntılı ayrıntılar nedeniyle zor bir hal alırdı. Dahası geceleri bile rahat uyuyamaz, dinlenemedik.

MERHAMETLİLERİN en merhametlisi Allah sonsuz rahmetiyle kullarını kuşatır. Çok küçük bir detay gibi görünse de bu mekanizmanın olmadığını düşündüğümüzde, gerçekte ne denli hayati olduğunu anlayabiliriz.

SÖZ ettiğim yazıda farklı fiziksel ortamlar arası geçişlerde, değişime hızla, üstelik pek çok kez bayağı bir biçimde uyum sağlayabilme özelliğinin insan için faydaları anlatılıyor olsa da ben burada, 'adaptasyon' mekanizmasına benzeyen ancak fiziksel değil ruhsal olan bir durumdan söz etmek istiyorum.

Kuşkusuz Yüce Allah'ın tüm evrene olan hâkimiyetinin kanıtları çok açıktır. Ancak birçok insan yukarıdaki örnekteki benzer bir alışma mekanizması nedeniyle, çevresindeki uyarıcı güzellikleri göremez ve kavrayamaz. Bazı insanlar ilk kez karşılaştıkları bir yaratılış delili karşısında etkilenebilir hatta kısa süreliğine de olsa detaylı inceleyip, üzerinde düşünebilir. Ancak bir süre sonra hissettikleri o heyecanı yitirerek, alışkanlık duymaya başlarlar. Hatta zamanla, gördükleri 'şeyler' onlara 'sıradan' gelir.

Alışkanlık anlamına gelen ülfet; insanların, varlıklardaki muhteşem detayları, mucize ve güzellikleri fark etmelerini engelleyen bir perdeye benzer. Bu kimseler evreni saran ihtişama, Allah'ın benzersiz yaratmasının delillerine alışkanlık gözüyle bakar; gaflet ve ülfet perdelerinin altında yaşarlar.

Tüm kâinata hâkim olan Allah, yarattığı tüm canlılara dilediği şekli vermiş, hepsine ayetlerini yerleştirmiş, varlığının delillerini insanlara göstermiştir. Ancak insanların görmelerini engelleyen o kadar

"Önce biz alışkanlıklarımızı oluştururuz, sonra da alışkanlıklarımız bizi oluşturur."

John Dryden

çok sebep zinciri var ki. Hayatta her şeyin bir başka 'şey' sebebiyle olduğu mantığı, çevremize alışkanlık gözüyle bakmamıza yol açıyor.

SEBEPLERE takılınca bir ülfet ve alışkanlık meydana geliyor ve insanların akılları adeta iptal oluyor. İşte bu büyük gaflet. Bu perde insanı öyle sarıyor ki, insan, Allah'ın sanatını göremeyecek duruma geliyor. Kurtulmak için ise özel bir çaba gerekiyor. İnsan ancak bu perdeyi delip ülfetten kurtulabildiğinde derin imana kavuşabilir.

Zamanla Allah'ın eşsiz yaratmasındaki gerçekleri unutmak, bu mucizevi olaylar üzerinde hiç düşünmemek insanları Allah'ın gücünü gereği gibi takdir etmekte engelliyor. Kur'an bu kişilerin durumunu, **"Göklerde ve yerde nice ayetler vardır ki, üzerinden geçersin de, onları sırtlarından dönüp görmezler."** (Yusuf Suresi, 105) ayetiyle tarif ediyor.

Oysa yeryüzündeki tüm varlıklarda sayısız yaratılış mucizesi vardır. Detaylardaki mucizeler, tüm canlılığın yapıtaşı olan atomlarda başlar, olağanüstü denge ve düzene sahip gökyüzü, galaksiler, Güneş, insan vücudu, bitkiler, dağlar, denizlerdeki sayısız detay ve özelliklerle devam eder. Tümünün sahip olduğu özelliklerde bir sanat vardır. Akıl ve hikmet gözüyle bakabilen bir insan, detayları da gördükçe, Allah'ın üstün ilmine, sonsuz gücüne ve benzersiz sanatına daha yakından şahit olur.

ALİŞKANLIK edinmek kolaydır ama onu üstünden atmaya kalkmak zordur. İnsanın kafasında eski telkinler yerleşmiştir. Siler çıkılmaz bazıları, 'kazıyarak' çıkarmak gerekir. Hayatımızdaki bu perdeleri tek tek kaldırmak çok önemli. Samimi bir kalple Allah'a yönelmek, gördüğümüz her şeye hikmetle bakmak ve üzerlerinde derin düşünmek lâzım. 🌟

DÜŞÜNCELER

HAZIRLAYAN: UĞURKAN ÇOT

ZORLUĞA TAHAMMÜL ET Kİ,
BİR GÜN ONDAN DAHA KUWETLİ OLASIN.

Sadi Şirazi

BAZI İNSANLAR KIRMAKTAN KORKAR,
ÇÜNKÜ KIRILMAK NE DEMEK İYİ BİLİRLER.

F. Dostoyevski

OKUYUP ANLAMAK, BİLMEK GEREK.
ÇÜNKÜ İNSAN EN ÇOK BİLMEDİĞİNE DÜŞMANDIR.

Cemil Meriç

KAZANMAK İSTİYORSAN, ÖNCE ÇALIŞ.
HÜRMET GÖRMEK İSTİYORSAN, ÖNCE HÜRMET ET.

Muhyiddin-i Arabi

AKIL BİR KUZU, NEFİS BİR KURT, İMAN İSE ÇOBANDIR.
İMAN KUWETLİ OLMAZSA, NEFİS AKLI YER.

Hz. Mevlana (ks)

YARINI İYİLEŞTİRMEİNİN TEK YOLU,
BUGÜN NEYİ YANLIŞ YAPTIĞINI BİLMEKTİR.

R. Sharma

UNUTMAYIN, GÜZEL BİR KARAKTER,
GÜZEL BİR YÜZDEN DAHA UZUN ÖMÜRLÜDÜR.

Hz. Ali (ks)

**Sayırsız güzellik doğar da her günde,
Birini sevmek için bir ömür yetmez.**

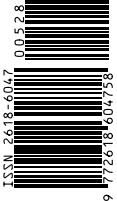
— Faruk Nafiz Çamlıbel

HAL DİLİ

Hayal

OSMAN SUROĞLU

www.zaferdergisi.com

ABONELİK İÇİN İRTİBAT TELEFONLARIMIZ:

0 549 505 60 01 - 02 - 03

www.zaferdergisi.com

www.zaferdergisi.com